

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘ. 849/2024*

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου του κτηρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1Α, Αθήνα, την 18^η Ιουνίου 2024, ημέρα Τρίτη και ώρα 10:00, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Άϊριν – Έβελυν – Μικέλα – Μαίρη Σάρπ

Μέλη: Χαρίκλεια Νικολοπούλου (Αντιπρόεδρος),

Παναγιώτης Φώτης,

Ιωάννης Στεφάτος,

Χαρίκλεια Βλάχου (Εισηγήτρια),

Παντελής Μπορόβας,

Άννα Γκάτζιου,

Χρυσοβαλάντου – Βασιλικής Μήλλιου και

Αγγελική Κανελλοπούλου, λόγω

κωλύματος του τακτικού μέλους Μιχαήλ Πολέμη

Γραμματέας: Ηλιάνα Κούτρα

Θέμα της συνεδρίασης: Λήψη απόφασης επί της αυτεπάγγελτης έρευνας της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού στις αγορές εισαγωγής, χονδρικής και λιανικής εμπορίας μεγάλων/λευκών οικιακών ηλεκτρικών συσκευών (όπως ενδεικτικά ψυγείων, πλυντηρίων, κουζινών, απορροφητήρων κλπ. εντοιχισμένων ή μη), προκειμένου να διαπιστωθεί αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 ή/και 101 ΣΛΕΕ στο πλαίσιο κάθετης σύμπραξης, σε συνέχεια της Πρότασης Διευθέτησης Διαφοράς της εταιρείας ΜΗΛΕ-ΕΛΛΑΣ, ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ, ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ.

Πριν την έναρξη της συζητήσεως, η Πρόεδρος όρισε Γραμματέα της υπόθεσης την υπάλληλο της Γραμματείας Προέδρου, Αντιπροέδρου και Εισηγητών, Ηλιάνα Κούτρα με αναπληρώτρια την Ευγενία Ντόρντα.

* Η παρούσα απόφαση εκδίδεται σε 2 επιπλέον εκδόσεις με τα διακριτικά: (1) Προς Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (2) Έκδοση για την εταιρεία « ΜΗΛΕ-ΕΛΛΑΣ, ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ, ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ». Από τις παραπάνω εκδόσεις έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη [...]) τα οποία δεν θα πρέπει να περιέλθουν σε γνώση του αντίστοιχου αποδέκτη της έκδοσης, σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 3959/2011 (ΦΕΚ 93 Α'/20.4.2011), όπως ισχύει, και τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 5338/ Β'/23.9.2024).

Στην αρχή της συζήτησης, η Πρόεδρος έδωσε το λόγο στην Εισηγήτρια της υπόθεσης, Χαρίκλεια Βλάχου, η οποία ανέπτυξε συνοπτικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 3444/31.5.2024 γραπτή εισήγηση και, λαμβάνοντας υπόψη όσα αναφέρονται αναλυτικά σε αυτή, πρότεινε, δυνάμει της παρ. 35 της υπ' αριθ. 790/2022 Απόφασης της Ολομέλειας της ΕΑ, την αποδοχή, σύμφωνα με το σκεπτικό της Εισήγησης, της ως άνω αναφερομένης Πρότασης Διευθέτησης Διαφοράς που υπεβλήθη από την εταιρεία «ΜΗΛΕ-ΕΛΛΑΣ, ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ, ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ» και την έκδοση απόφασης με την οποία η Επιτροπή θα:

Διαπιστώνει ότι η Εταιρεία παραβίασε σύμφωνα με τα εκτιθέμενα στο ως άνω σκεπτικό τα άρθρα 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ λόγω της συμμετοχής της σε απαγορευμένες κάθετες συμπράξεις δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικά, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών, περιγράφονται στην Εισήγηση.

Υποχρεώνει την προαναφερόμενη επιχείρηση να παύσει, εφόσον δεν το έχει ήδη πράξει, και να παραλείπει στο μέλλον τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.

Επιβάλλει το πρόστιμο που αναλύεται στην Εισήγηση για την τέλεση της διαπιστωθείσας στο ως άνω σκεπτικό παράβασης των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ

Με την ολοκλήρωση της ανάπτυξης της εισήγησης και αφού αποχώρησαν από την αίθουσα τα μέλη της Γενικής Διεύθυνσης, η Επιτροπή προχώρησε σε διάσκεψη επί της ως άνω υπόθεσης με τη συμμετοχή της Εισηγήτριας Χαρίκλειας Βλάχου, η οποία δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία, και αφού έλαβε υπόψη της τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης προς διευθέτηση υπόθεσης, την εισήγηση και τη Δήλωση Διευθέτησης του μέρους,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ - ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΔΑ

1. Αφορμή για την έναρξη αυτεπάγγελτης έρευνας αποτέλεσε [...]¹. Κατόπιν της προκαταρκτικής αξιολόγησης της αγοράς, αποφασίστηκε η διενέργεια αυτεπάγγελτης έρευνας, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής και «ΣΛΕΕ») στο πλαίσιο κάθετων συμπράξεων στις αγορές εισαγωγής, χονδρικής και λιανικής εμπορίας μεγάλων/λευκών οικιακών ηλεκτρικών συσκευών.

2. Για τους σκοπούς της εν λόγω έρευνας, στις 07.09.2022 η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΓΔΑ») πραγματοποίησε, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, επιτόπιο έλεγχο στην έδρα, μεταξύ άλλων², της εταιρείας MIELE. Περαιτέρω, για την πληρέστερη αξιολόγηση του φακέλου της υπόθεσης, κρίθηκε σκόπιμη η αποστολή ερωτηματολογίων στην ως άνω εταιρεία.

¹ Σύμφωνα με [...].

² Επιτόπιος έλεγχος πραγματοποιήθηκε [...].

II. ΜΗΔΕ-ΕΛΛΑΣ, ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ, ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

3. Η Εταιρεία ιδρύθηκε στις 16.06.1971 και δραστηριοποιείται στον τομέα κατασκευής, εισαγωγής, χονδρικής και λιανικής εμπορίας και εξαγωγής μεγάλων/λευκών οικιακών ηλεκτρικών συσκευών, μικρών οικιακών ηλεκτρικών συσκευών, επαγγελματικών ηλεκτρικών συσκευών, καθώς και εξαρτημάτων, αναλώσιμων και ανταλλακτικών αυτών³. Ο συνολικός κύκλος εργασιών της στην ελληνική επικράτεια το 2023 ανήλθε σε [...], ενώ το 2022 σε [...]. Η Εταιρεία ασκεί εξαγωγική δραστηριότητα και διατηρεί υποκατάστημα στην Κύπρο.

4. Κατά δήλωσή της, η Εταιρεία διανέμει τα προϊόντα με το σήμα Miele στην ελληνική επικράτεια μέσω συστήματος επιλεκτικής διανομής (SDS), στα πρότυπα του επιλεκτικού δικτύου διανομής που λειτουργεί ο όμιλος Miele στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την εφαρμογή αντικειμενικών κριτηρίων, [...]. Τα εν λόγω κριτήρια εφαρμόζονται ομοιόμορφα και χωρίς διακρίσεις. Στη σύμβαση διανομής ορίζονται επίσης, [...]. Στόχος της δημιουργίας του δικτύου επιλεκτικής διανομής είναι η προαγωγή της καλής φήμης και εικόνας των προϊόντων της Εταιρείας προς το καταναλωτικό κοινό, η σύγχρονη και αποτελεσματική οργάνωση των πωλήσεων και η εξασφάλιση ενός υψηλού επιπέδου ποιότητας για το σύνολο των προσφερόμενων προς τους τελικούς καταναλωτές προϊόντων και υπηρεσιών. Σύμφωνα με την πολιτική SDS, στο δίκτυο επιλεκτικής διανομής της Miele εισέρχονται καταστήματα [...] τα οποία πληρούν τα προκαθορισμένα [...] κριτήρια διανομής προϊόντων Miele, τα οποία προβλέπονται στη σύμβαση, επιλεκτικής διανομής (εφεξής και ως «SDS») [...]. Μεταξύ των λιανοπωλητών της MIELE⁴ περιλαμβάνονται μεγάλες αλυσίδες, καταστήματα - μέλη αγοραστικών ομίλων και ανεξάρτητα καταστήματα (εμπορίας είτε ηλεκτρικών ειδών είτε κουζινών), ενώ υπάρχουν και καταστήματα που εμπορεύονται προϊόντα μόνο υπό το σήμα MIELE (monobrand stores).

III. ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

5. Η σχετική αγορά προϊόντος περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων που οι πελάτες θεωρούν ότι μπορούν να εναλλάσσονται με ή να υποκαθίστανται από τα προϊόντα των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, βάσει των χαρακτηριστικών των προϊόντων, των τιμών και της σκοπούμενης χρήσης τους, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών του ανταγωνισμού και της διάρθρωσης της προσφοράς και της ζήτησης στην αγορά⁵.

6. Η παρούσα υπόθεση αφορά καταρχήν στις αγορές εισαγωγής, χονδρικής και λιανικής εμπορίας μεγάλων/λευκών οικιακών ηλεκτρικών συσκευών (όπως ενδεικτικά ψυγείων, πλυντηρίων, κουζινών, απορροφητήρων κλπ. εντοιχισμένων ή μη). Οι λευκές συσκευές παράγονται συνήθως από διεθνείς οίκους στο εξωτερικό. Οι εισαγωγικές εταιρείες

³ Το απασχολούμενο προσωπικό της Εταιρείας είναι περίπου 100 άτομα.

⁴ Η Εταιρεία διαθέτει ηλεκτρονικό κατάστημα και λειτουργεί ιδιόκτητα καταστήματα (Miele Experience Center), μέσω των οποίων δραστηριοποιείται και στη λιανική πώληση.

⁵ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του δικαίου ανταγωνισμού της Ένωσης, ΕΕ C, C/2024/1645 της 22.2.2024, παρ. 12 α)..

μεταπωλούν τα προϊόντα είτε απευθείας είτε μέσω χονδρεμπόρων σε λιανοπωλητές. Ως προς τις λιανικές πωλήσεις, οι λευκές συσκευές διανέμονται καταρχήν μέσω φυσικών καταστημάτων σε διάφορα σημεία πανελλαδικά (είτε από εξειδικευμένα καταστήματα πώλησης ηλεκτρικών ειδών είτε από αλυσίδες καταστημάτων πώλησης διαφόρων ειδών, όπως Κωτσόβολος, Public / Media Markt κ.λ.π.), τα οποία δύναται να πραγματοποιούν πωλήσεις και μέσω της ιστοσελίδας τους. Πλήθος καταστημάτων πώλησης λευκών συσκευών διαθέτουν ιστοσελίδα και συνεργάζονται με την πλατφόρμα σύγκρισης τιμών (price comparison) ή/και διαδικτυακών αγορών (online marketplace) με την επωνυμία «ΣΚΡΟΥΤΖ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ» (εφεξής και «Σκρουτζ» ή «Skroutz»), αλλά και με άλλες πλατφόρμες σύγκρισης τιμών, όπως η Best Price.

7. Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την γεωγραφική περιοχή όπου οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις προσφέρουν ή ζητούν σχετικά προϊόντα, στην οποία επικρατούν αρκούντως ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού, ώστε να μπορούν να αξιολογηθούν οι συνέπειες της υπό έρευνα συμπεριφοράς (ή συγκέντρωσης) και η οποία μπορεί να διακριθεί από άλλες γεωγραφικές περιοχές, ιδίως λόγω των αισθητά διαφορετικών συνθηκών ανταγωνισμού που επικρατούν σε αυτές⁶. Εν προκειμένω, ως σχετική γεωγραφική μπορεί να οριστεί το σύνολο της ελληνικής επικράτειας, καθώς η εμπλεκόμενη επιχείρηση και οι ανταγωνιστές της δραστηριοποιούνται ή δύναται να δραστηριοποιούνται σε όλη την επικράτεια⁷.

8. Ωστόσο, σημειώνεται ότι η ακριβής οριοθέτηση της σχετικής αγοράς δεν αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για τη νομική αξιολόγηση της υπό κρίση υπόθεσης, διότι κατά πάγια ενωσιακή νομολογία και πρακτική δεν απαιτείται η ακριβής οριοθέτηση της σχετικής αγοράς για την εφαρμογή του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, όταν οι κρινόμενες συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές έχουν ως αντικείμενό τους τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού⁸. Συναφώς, δεν απαιτείται, κατ' αρχήν, για τη διαπίστωση παράβασης ειδική οικονομική ανάλυση για τις συνθήκες της οικείας αγοράς, ούτε και για τον προσδιορισμό αυτής⁹. Η αρχή αυτή μπορεί να εφαρμοστεί αναλογικά και στην περίπτωση του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011.

9. Ως εκ τούτου, εκτιμάται ότι η ακριβής οριοθέτηση της σχετικής προϊόντικής και γεωγραφικής αγοράς παρέλκει, δεδομένου ότι τα συμπεράσματα της παρούσας δεν θα μεταβάλλονταν υπό οποιονδήποτε εναλλακτικό ορισμό.

10. Το μέγεθος της σχετικής αγοράς, καθώς και τα μερίδια των συμμετεχόντων δεν δύναται να προσδιοριστούν με ακρίβεια. Ενδεικτικώς, σύμφωνα με έρευνα της εταιρείας GFK, η οποία καλύπτει ένα τμήμα της αγοράς¹⁰, στην αγορά διανέμονται πλήθος σημάτων (brands) με χαμηλά μερίδια αγοράς, όπως ενδεικτικά - για το έτος 2022 σε αξία - τα [...] και [...] με

⁶ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του δικαίου ανταγωνισμού της Ένωσης, ό.π., παρ. 12 β).

⁷ Πρόκειται για εταιρείες εισαγωγής και διανομής ανταγωνιστικών προϊόντων/ διεθνών σημάτων, βλ. παρ. 9 κατωτέρω.

⁸ Βλ. ενδεικτικά ΠΕΚ Τ-38/02 *Groupe Danone κατά Επιτροπής*, σκ. 99, και ΠΕΚ Τ-48/02 *Brouwerij Haacht NV κατά Επιτροπής*, σκ. 58 (καθώς και τη σχετική νομολογία στην οποία παραπέμπουν).

⁹ Βλ. ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4.

¹⁰ [...].

¹¹ [...]

μερίδιο [...] τα [...] με μερίδια της τάξεως του [...] ενώ τα [...] έχουν [...]. Το μερίδιο της MIELE είναι της τάξεως [...]¹².

IV. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

IV.1 ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

11. Το άρθρο 29Α του ν. 3959/2011, όπως ισχύει, ορίζει ότι:

«Με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού μπορεί να θεσπιστεί διαδικασία διευθέτησης διαφορών για τις επιχειρήσεις που παραδέχονται την αποδιδόμενη σε αυτούς παράβαση των άρθρων 1, 1Α και 2 του παρόντος ή των άρθρων 101 και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με την απόφαση αυτή ρυθμίζονται τα εξής θέματα:

- α) οι όροι και οι προϋποθέσεις υπαγωγής στη διαδικασία διευθέτησης,*
- β) το στάδιο της διαδικασίας, κατά το οποίο μπορεί να υποβληθεί αίτημα του ελεγχόμενου να υπαχθεί σε διαδικασία διευθέτησης το αργότερο μέχρι την κατάθεση από το μέρος του πρώτου υπομνήματος μετά από την κοινοποίηση της εισήγησης,*
- γ) η διαδικασία που ακολουθείται, προκειμένου να επιτευχθεί η διευθέτηση της διαφοράς. Στη διαδικασία αυτή προβλέπεται υποχρεωτικά η παραδοχή από τον ελεγχόμενο της αποδιδόμενης σε αυτόν παράβασης ως προϋπόθεση για τη διευθέτηση της διαφοράς. Εάν τελικά η διευθέτηση δεν επιτευχθεί, η δήλωση του ελεγχόμενου περί παραδοχής της παράβασης, όπως περιλαμβάνεται στις παρατηρήσεις που υπέβαλε, θεωρείται ανακληθείσα και δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη ούτε από την Επιτροπή ούτε από τα δικαστήρια,*
- δ) η πρόσβαση των συμμετεχόντων στη διαδικασία διευθέτησης και στα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διευθέτησης, καθώς και η δυνατότητα αξιοποίησης των δηλώσεων και αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίστηκαν από τα μέρη κατά τη διαδικασία αυτή,*
- ε) η δυνατότητα χωριστής διευθέτησης, σε περίπτωση περισσότερων ελεγχόμενων, εκ των οποίων μόνο μερικοί συναινούν στη διευθέτηση,*
- στ) η δυνατότητα της Επιτροπής, σε περίπτωση διευθέτησης της διαφοράς, να μειώσει τα επιβαλλόμενα πρόστιμα. Η μείωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπέντε τοις εκατό (15%) σε σχέση προς το πρόστιμο που θα επιβαλόταν σε περίπτωση μη διευθέτησης της διαφοράς, όπως αυτό το πρόστιμο θα διαμορφωνόταν ύστερα και από μείωση, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 29Ε,*
- ζ) ζητήματα διαχρονικού δικαίου, και*
- η) κάθε άλλο σχετικό ζήτημα.*

Σε περίπτωση διευθέτησης της διαφοράς, η Επιτροπή εκδίδει απόφαση κατ' απλοποιημένη διαδικασία, στην οποία, μεταξύ άλλων, βεβαιώνονται η τέλεση της αποδιδόμενης παράβασης, καθώς και το γεγονός της διευθέτησης της διαφοράς, και επιβάλλονται οι ανάλογες κυρώσεις.»

12. Υπενθυμίζεται ότι βάσει του προϊσχύσαντος άρθρου 25Α του ν. 3959/2011 (νυν άρθρου 29Α)¹³, καθώς και βάσει του άρθρου 14 παρ. 2 περ. ιδ (εε) του ν. 3959/2011¹⁴, εκδόθηκε η υπ' αριθ. 628/2016 Απόφαση ΕΑ, η οποία τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε με την υπ'

¹² Βλ. και ανωτέρω, παρ. 4 όπου αναφέρεται ότι η MIELE δραστηριοποιείται στη λιανική πώληση τόσο μέσω μεταπωλητών όσο και απευθείας.

¹³ Το οποίο θεσπίστηκε και εισήχθη στον ν. 3959/2011 με το άρθρο 105 του ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α' 94/27.5.2016). Βλ. ανωτέρω για την εισαγωγή του άρθρου 29Α στον ν. 3959/2011.

¹⁴ Η περ. ιδ (εε) θεσπίστηκε και εισήχθη στο άρθρο 14 παρ. 2 του ν. 3959/2011 με το άρθρο 105 του ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α' 94/27.5.2016).

αριθ. 704/2020 Απόφαση ΕΑ. Εν συνεχεία, οι εν λόγω αποφάσεις αντικαταστάθηκαν με την υπ' αριθμ. 790/2022 Απόφαση ΕΑ (εφεξής «Ανακοίνωση για τη διαδικασία διευθέτησης διαφορών»)¹⁵.

13. Σύμφωνα με την παρ. 2 της υπ' αριθ. 790/2022 Απόφασης ΕΑ, σκοπός της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών (εφεξής και «ΔΔΔ») είναι η απλοποίηση και επιτάχυνση της διοικητικής διαδικασίας έκδοσης αποφάσεων από την ΕΑ για παραβάσεις του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ, καθώς και ο περιορισμός του αριθμού των προσφυγών που ασκούνται κατά των αποφάσεων της ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου¹⁶, προκειμένου να παρασχεθεί στην ΕΑ η δυνατότητα να εξετάζει περισσότερες υποθέσεις με τους ίδιους πόρους και με λιγότερη διοικητική επιβάρυνση, να αυξάνει, έτσι, τον αποτρεπτικό χαρακτήρα της δράσης της και να ενισχύει, συγχρόνως, το ενδιαφέρον των πολιτών για την αποτελεσματική και έγκαιρη τιμωρία των παραβατών. Στο πλαίσιο αυτό, στις επιχειρήσεις¹⁷ που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον της ΕΑ¹⁸ μπορεί να επιβάλλονται μειωμένα πρόστιμα υπό τις ειδικότερες προϋποθέσεις που αναλύονται κατωτέρω¹⁹. Η συμβολή αυτή λαμβάνει τη μορφή της ειλικρινούς, ανέκκλητης και ανεπιφύλακτης παραδοχής από μέρους της εμπλεκόμενης επιχείρησης της αποδιδόμενης σε αυτή συμμετοχής στην παράβαση και της σχετικής ευθύνης της, καθώς και της παραίτησής της από την άσκηση συγκεκριμένων δικονομικών δικαιωμάτων και δικαιολογεί μείωση του προστίμου που επιβάλλεται από την ΕΑ²⁰.

14. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της ΔΔΔ οι επιχειρήσεις, για τις οποίες διεξάγονται έρευνες για συμμετοχή σε οριζόντια ή κάθετη σύμπραξη και σε βάρος των οποίων έχουν συλλεχθεί αποδεικτικά στοιχεία και έχει στοιχειοθετηθεί παράβαση του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, αναγνωρίζουν ανεπιφύλακτα τη συμμετοχή τους σε αυτή και τη

¹⁵ Με θέμα: «Όροι, προϋποθέσεις και διαδικασία για τη διευθέτηση διαφορών σε υποθέσεις απαγορευμένων συμπράξεων, πρόσκλησης σε απαγορευμένη σύμπραξη και ανακοίνωσης μελλοντικών προθέσεων τιμολόγησης προϊόντων και υπηρεσιών μεταξύ ανταγωνιστών και περιπτώσεων κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης κατά παράβαση των άρθρων 1, 1Α και 2 του ν. 3959/2011, όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4886/2022 και ισχύει ή/και των άρθρων 101 και 102 της ΣΛΕΕ.».

¹⁶ Βλ. ΓενΔΕΕ Τ-456/10, *Timab κ.ά. κατά Επιτροπής*, σκ. 60.

¹⁷ Η αναφορά σε «επιχειρήσεις» περιλαμβάνει και τις «ενώσεις επιχειρήσεων».

¹⁸ Βλ. ΓενΔΕΕ Τ-456/10, ό.π., σκ. 65.

¹⁹ Κατά πάγια ενωσιακή νομολογία, μείωση του προστίμου λόγω συνεργασίας κατά τη διοικητική διαδικασία δικαιολογείται, εάν η συμπεριφορά της επιχείρησης διευκόλυνε την εκ μέρους της Επιτροπής διαπίστωση της παράβασης και, ενδεχομένως, την παύση της (βλ. ΔΕΚ C- 297/98 P, *SCA Holding κατά Επιτροπής*, σκ. 36, ΔΕΚ C- 328/05 P, *SGL Carbon κατά Επιτροπής*, σκ. 83, και ΠΕΚ Τ-311/94, *BPB de Eendracht κατά Επιτροπής*, σκ. 325). Μείωση του προστίμου δικαιολογείται, επίσης, στην περίπτωση που επιχείρηση συνδράμει την Επιτροπή στην ευκολότερη διαπίστωση του υποστατού της παράβασης, ιδίως με την εκ μέρους της επιχείρησης αναγνώριση της συμμετοχής της στην παράβαση ή με τη μη αμφισβήτηση των πραγματικών ισχυρισμών επί των οποίων θεμελιώνεται η παράβαση (βλ. ΔΕΚ C-298/98 P, *Finnboord κατά Επιτροπής*, σκ. 56, 59 και 60, ΔΕΚ C-57/02 P, *Acerinox κατά Επιτροπής*, σκ. 88). Βλ. επίσης ΕΑ 526/2011, σκ. 2, και Ανακοίνωση ΕΑ-Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 25 και 25 Β του ν. 3959/2011, όπως ισχύει, παρ. 15.

²⁰ Η μείωση του προστίμου δικαιολογείται ενόψει της συνεργασίας της εμπλεκόμενης επιχείρησης υπό την παραπάνω έννοια. Η ΕΑ, ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή με αποκλειστική αρμοδιότητα την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού με την έκδοση εκτελεστών αποφάσεων που υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο, δεν διαπραγματεύεται με τις ελεγχόμενες επιχειρήσεις το ζήτημα της ύπαρξης της παράβασης και της επιβολής της κατάλληλης κύρωσης. Βλ. και Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την διεξαγωγή διαδικασιών διευθέτησης διαφορών ενόψει της έκδοσης αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 7 και του άρθρου 23 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου σε περιπτώσεις συμπράξεων, *EE C 167 της 2.7.2008, σελ. 1-6*, παρ. 2.

συναφή ευθύνη τους και παραιτούνται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, από το δικαίωμά τους για πλήρη πρόσβαση στο διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και από το δικαίωμα προφορικής ακρόασης κατά τη συζήτηση ενώπιον της ΕΑ^{21,22}.

15. Στην περίπτωση αυτή, η απόφαση διαπίστωσης παράβασης από την ΕΑ κατά το άρθρο 29Α τελευταίο εδάφιο του ν. 3959/2011 σε συνδυασμό με το άρθρο 25 παρ. 1²³ του ίδιου νόμου εκδίδεται κατ' απλοποιημένη διαδικασία, αφού έχουν ληφθεί υπόψη οι ισχυρισμοί, νομικοί και πραγματικοί, και οι θέσεις των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, όπως υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της ΔΔΔ. Με την ίδια απόφαση προβλέπεται η επιβολή προστίμου²⁴ στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, κατά το άρθρο 25 παρ. 1 του ν. 3959/2011 και σύμφωνα με την Ανακοίνωση της ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, μειωμένου κατά ποσοστό 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στην ΔΔΔ.

IV.2 ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΥΠΟΘΕΣΗ

IV.2.1 ΕΚΚΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ – ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΑ

16. Με βάση το ως άνω θεσμικό πλαίσιο, η εταιρεία Miele, για την οποία συλλέχθηκαν αποδεικτικά στοιχεία ικανά να στοιχειοθετήσουν παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ στο πλαίσιο κάθετων συμπράξεων, εκδήλωσε εγγράφως το ενδιαφέρον της για διερεύνηση της δυνατότητας υπαγωγής στη ΔΔΔ και κατέθεσε σχετικό αίτημα²⁵ στις 07.12.2023, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην παρ. 16 της Ανακοίνωσης για τη διαδικασία διευθέτησης διαφορών.

17. Ακολούθως, η ΕΑ σε συνεδρίασή της στις 14.12.2023²⁶ έκρινε ομόφωνα ότι η παρούσα υπόθεση είναι πρόσφορη και μπορεί να υπαχθεί στην εν λόγω διαδικασία διευθέτησης, καθώς πληροί τα κριτήρια υπαγωγής σε αυτή²⁷. Προς τούτο, στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της ευχέρειας για την υπαγωγή υποθέσεων σε διαδικασία διευθέτησης, η ΕΑ συνεκτίμησε, ιδίως, την ειλικρινή πρόθεση της εταιρείας να υπαχθεί στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών, τη φύση της εν λόγω παράβασης ως κάθετης σύμπραξης και τον προσδοκώμενο βαθμό επίτευξης διαδικαστικής αποτελεσματικότητας, ο οποίος κρίθηκε εν προκειμένω αισθητά μεγάλος.

²¹ Βλ. άρθρο 14 παρ. 2 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 1790 Β'/21.03.2023) (εφεξής και «ΚΛΔ»). Αντίστοιχη πρόβλεψη υπήρχε και στον προϊσχύσαντα ΚΛΔ (ΦΕΚ Β' 54/16.1.2013).

²² Βλ. αναλυτικά Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση σχετικά με την διεξαγωγή διαδικασιών διευθέτησης διαφορών ενόψει της έκδοσης αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 7 και του άρθρου 23 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου σε περιπτώσεις συμπράξεων, ό.π.

²³ Η παρ. 1 του άρθρου 25 του ν. 3959/2011 προβλέπει τις κυρώσεις, πέραν της επιβολής προστίμου, που δύναται να επιβάλει η ΕΑ σε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης των άρθρων 1, 2 και 11 του ίδιου νόμου και 101 και 102 ΣΛΕΕ. Οι εν λόγω διατάξεις τυγχάνουν εφαρμογής και σε περίπτωση υπαγωγής μίας υπόθεσης στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών.

²⁴ Η ΕΑ δύναται στο πλαίσιο της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών να επιβάλει κατά τη διακριτική της ευχέρεια και τις λοιπές προβλεπόμενες στο άρθρο 25 παρ. 1 του ν. 3959/2011 κυρώσεις.

²⁵ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9504/ 07.12.2023 αίτημα.

²⁶ Βλ. υπ' αριθ. 123 Πρακτικό της από 14.12.2023 Συνεδρίασης της ΕΑ.

²⁷ Βλ. Ανακοίνωση για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών, ενότητα II, παρ. 6-9 και 31.

Συνακόλουθα, εξουσιοδότησε τον αρμόδια Εισηγήτρια, Χ. Βλάχου, να διεξάγει διμερείς συσκέψεις με την εμπλεκόμενη επιχείρηση προς τυχόν διευθέτηση της υπόθεσης²⁸.

IV.2.2 ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΥΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ

18. Στη συνέχεια, η Εισηγήτρια κάλεσε την Εταιρεία σε διμερείς συσκέψεις²⁹, οι οποίες έλαβαν χώρα στις 09.02.2024 και 19.02.2024³⁰. Κατά τη διάρκεια των διμερών συσκέψεων της Εισηγήτριας και της ΓΔΑ με την εταιρεία, η τελευταία ενημερώθηκε σχετικά με τα σημαντικότερα στοιχεία της υπόθεσης, κατά τα αναφερόμενα στην παρ. 20 της Ανακοίνωσης για τη ΔΔΔ, περιλαμβανομένου του υπολογισμού του εύρους του προστίμου³¹. Περαιτέρω, στο πλαίσιο της διαδικασίας, το εμπλεκόμενο μέρος, ανέπτυξε επαρκώς τις απόψεις του επί των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και γνωστοποίησε τους νομικούς και πραγματικούς ισχυρισμούς του.

19. Ακολούθως και όταν επετεύχθη επαρκής βαθμός συναντίληψης αναφορικά με τα πραγματικά περιστατικά, τον νομικό τους χαρακτηρισμό, τη βαρύτητα και τη χρονική διάρκεια των παραβάσεων, τον βαθμό απόδειξης των αιτιάσεων βάσει των αποδεικτικών στοιχείων και τον υπολογισμό του εύρους του προστίμου, η εταιρεία ανταποκρίθηκε στην πρόσκληση της Εισηγήτριας για υποβολή Πρότασης Διευθέτησης Διαφοράς (εφεξής και «ΠΔΔ»)³² και υπέβαλε τη σχετική ΠΔΔ³³ στις 12.04.2024.

20. Η ΠΔΔ της Εταιρείας περιλάμβανε τα προβλεπόμενα στην παρ. 27 της σχετικής Ανακοίνωσης ήτοι: (α) ανεπιφύλακτη παραδοχή με σαφείς όρους που δεν επιδέχονται παρερμηνείας της συμμετοχής της στις παραβάσεις των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, σύμφωνα με τα συμπεράσματα των διμερών συσκέψεων που διεξήχθησαν μεταξύ της Εισηγήτριας και του εμπλεκόμενου μέρους, καθώς και της ευθύνης που συνεπάγεται η συμμετοχή του στις εν λόγω παραβάσεις, οι οποίες περιγράφονται συνοπτικά αναφορικά με το αντικείμενό τους, τα κύρια πραγματικά περιστατικά, τον νομικό χαρακτηρισμό τους, συμπεριλαμβανομένου του ρόλου εκάστου μέρους, την ενδεχόμενη εφαρμογή τους και τη διάρκεια συμμετοχής εκάστου μέρους σε αυτές, (β) αποδοχή της μεθοδολογίας υπολογισμού του προστίμου, καθώς και του ανώτατου ύψους που μπορεί να επιβληθεί από την ΕΑ, σύμφωνα με το αποτέλεσμα των διμερών συσκέψεων, (γ) επιβεβαίωση ότι το ενδιαφερόμενο μέρος έχει ενημερωθεί επαρκώς σχετικά με τις αποδιδόμενες σε αυτό παραβάσεις και ότι του παρασχέθηκαν επαρκείς δυνατότητες να γνωστοποιήσει και να θεμελιώσει τους ισχυρισμούς

²⁸ Βλ. παρ. 18 της Ανακοίνωσης για τη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών. Επίσης, κατά την παρ. 19 της ως άνω Ανακοίνωσης, η παροχή εξουσιοδότησης στον Εισηγητή να διεξάγει διμερείς συσκέψεις αναστέλλει τις προθεσμίες των παρ. 4 και 5 του άρθρου 15 του ν. 3959/2011.

²⁹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 612/01.02.2024 επιστολή.

³⁰ Κατά τη διάρκεια των διμερών συσκέψεων συντάχθηκαν και υπεγράφησαν αρμοδίως από την Εισηγήτρια, τη ΓΔΑ και την εταιρεία τα αντίστοιχα πρακτικά σε δύο πρωτότυπα, ένα εκ των οποίων παρέλαβε η εταιρεία και ένα τηρείται στον φάκελο της υπόθεσης.

³¹ Βλ. σχετικά την από 7.7.2022 Ανακοίνωση της Ε.Α αναφορικά με τις Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει των άρθρων 25 και 25B του ν. 3959/2011, όπως ισχύει.

³² Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1516/13.03.2024 επιστολή «Πρόσκληση για υποβολή επίσημης πρότασης διευθέτησης διαφοράς σε υπόθεση κάθετης σύμπραξης». Η ταχθείσα προθεσμία για την υποβολή της πρότασης ήταν μέχρι την 12.04.2024.

³³ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 2258/12.04.2024 επιστολή.

του, νομικούς και πραγματικούς, κατά τη διεξαγωγή των διμερών συσκέψεων ενώπιον της Εισηγήτριας και τις απόψεις του επί αυτών, **(δ)** επιβεβαίωση ότι είχε δυνατότητα πρόσβασης κατά περίπτωση στα αποδεικτικά στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, που είχαν ληφθεί υπόψη για τη στοιχειοθέτηση των αποδιδόμενων σε αυτό παραβάσεων, **(ε)** δήλωση παραίτησης από το δικαίωμα να λάβει περαιτέρω ή και πλήρη πρόσβαση στον διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και από το δικαίωμα προφορικής ακρόασης ενώπιον της ΕΑ, υπό την επιφύλαξη ότι η Εισήγηση διευθέτησης θα απηχεί την πρόταση διευθέτησής του και ότι η ΕΑ θα την αποδεχθεί με την απόφασή της, **(στ)** δήλωση παραίτησης από κάθε αμφισβήτηση της αρμοδιότητας της ΕΑ ή/και της εγκυρότητας της διαδικασίας που ακολουθείται για την επιβολή σε βάρος του προστίμου στο πλαίσιο της ΔΔΔ, υπό την προϋπόθεση ότι η Εισήγηση Διευθέτησης θα απηχεί την ΠΔΔ και ότι η ΕΑ θα την αποδεχθεί με απόφασή της.

21. Η υποβολή της ΠΔΔ του εμπλεκόμενου μέρους έγινε υπό την επιφύλαξη ότι το πρόστιμο που θα επιβληθεί από την ΕΑ σε αυτό δεν θα ξεπερνά το ανώτατο ποσό, το οποίο το εμπλεκόμενο μέρος έχει αποδεχθεί για τις αποδιδόμενες σε αυτό παραβάσεις.

22. Η παράθεση των γεγονότων και η νομική αξιολόγηση που ακολουθεί θεμελιώνεται σε συνολική αξιολόγηση των στοιχείων του φακέλου της υπόθεσης και λαμβάνει υπόψη της την ανεπιφύλακτη και ρητή παραδοχή από την εταιρεία που υπέβαλε ΠΔΔ των πραγματικών περιστατικών, του νομικού χαρακτηρισμού τους, της συμμετοχής της στις παραβάσεις που διαπιστώνονται και της ευθύνης που συνεπάγεται η συμμετοχή αυτή.

V. ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

V.1 ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ

23. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011: *«Με την επιφύλαξη της παραγράφου 3, απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ επιχειρήσεων και όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού στην Ελληνική Επικράτεια, και ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται: α) στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής, [...] γ) στην κατανομή των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού [...]»*.

24. Επομένως, προϋποθέσεις για την εφαρμογή των εν λόγω απαγορευτικών διατάξεων είναι: α) η ύπαρξη συμφωνίας μεταξύ ανεξάρτητων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένης πρακτικής ή απόφασης ένωσης επιχειρήσεων, και β) αντικείμενο ή αποτέλεσμα της ανωτέρω συμφωνίας να είναι ο περιορισμός, η παρακώλυση ή η νόθευση του ανταγωνισμού. Αντίστοιχες είναι και οι βασικές προϋποθέσεις που τάσσονται από τον ενωσιακό νομοθέτη για την εφαρμογή του άρθρου 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, το οποίο, υπό την επιφύλαξη της πλήρωσης του κριτηρίου του επηρεασμού του ενωσιακού εμπορίου, είναι εφαρμοστέο και βάσει του άρθρου 3 του Κανονισμού 1/2003³⁴. Ουσιαστικά, μοναδική επιπλέον προϋπόθεση εφαρμογής της

³⁴ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης, ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σελ. 1-25.

ενωσιακής διάταξης, σε σχέση με τη διάταξη του εθνικού δικαίου, αποτελεί αυτή της δυνατότητας επίδρασης στο ενωσιακό εμπόριο³⁵.

25. Το άρθρο 1 παρ. 3 του ν. 3959/11 προβλέπει εξαίρεση από τους εν λόγω απαγορευτικούς κανόνες για τις συμφωνίες, οι οποίες (α) συμβάλλουν στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, (β) εξασφαλίζουν συγχρόνως στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει, (γ) δεν επιβάλλουν περιορισμούς που δεν είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων αυτών και (δ) δεν παρέχουν στις επιχειρήσεις αυτές τη δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού σε σημαντικό τμήμα των σχετικών προϊόντων. Οι τέσσερις προαναφερόμενες προϋποθέσεις πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά, προκειμένου να τύχει εφαρμογής η ατομική απαλλαγή που προβλέπουν οι ανωτέρω διατάξεις. Εφόσον έστω και μία από αυτές δεν πληρούται, η συμφωνία είναι αυτοδικαίως άκυρη κατ' άρθρο 1 παρ. 2 ν. 3959/2011. Η επιχείρηση που διεκδικεί τη χορήγηση ατομικής απαλλαγής φέρει το βάρος να αποδεικνύει ότι πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις, με πειστικά επιχειρήματα και αποδεικτικά στοιχεία. Αντίστοιχες είναι και οι προβλέψεις του άρθρου 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ.

V.2 ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΕΝΩΣΙΑΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ & ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 101 ΣΛΕΕ

26. Για την εφαρμογή, παράλληλα προς τις διατάξεις του εθνικού δικαίου, του άρθρου 101 ΣΛΕΕ βάσει του άρθρου 3 παρ. 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003, θα πρέπει να εξεταστεί εάν στην κρινόμενη υπόθεση συντρέχει το κριτήριο του επηρεασμού του ενωσιακού εμπορίου. Το εν λόγω κριτήριο είναι αυτόνομο κριτήριο της ενωσιακής νομοθεσίας, το οποίο εκτιμάται *ad hoc*, και οριοθετεί το πεδίο εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού³⁶.

27. Συγκεκριμένα, για την εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου, οι συμφωνίες και μονομερείς πρακτικές πρέπει να δύνανται να έχουν ένα ελάχιστο επίπεδο διασυνοριακών επιπτώσεων στο εσωτερικό της Ένωσης και ως εκ τούτου να δύνανται να επηρεάσουν «αισθητά» το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

28. Για να είναι σε θέση μια συμφωνία ή πρακτική να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών θα πρέπει βάσει ενός συνόλου νομικών και πραγματικών στοιχείων να μπορεί να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι μπορεί να ασκήσει άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική, επίδραση στα εμπορικά ρεύματα μεταξύ κρατών μελών, τούτο δε κατά τρόπο που να προκαλείται φόβος ότι θα μπορούσε να εμποδίσει την πραγματοποίηση της εσωτερικής αγοράς μεταξύ κρατών μελών. Κατά πάγια νομολογία, οι περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές που καλύπτουν ολόκληρο το έδαφος ενός εκ των κρατών-μελών, δηλαδή ζωτικό τμήμα της εσωτερικής αγοράς, έχουν εξ ορισμού αποτέλεσμα την παρακώλυση της οικονομικής αλληλοδιεισδύσεως που επιδιώκεται με τη ΣΛΕΕ. Ως εκ τούτου, πληρούται το

³⁵ Βλ., ενδεικτικά, ΣτΕ 1731/2001.

³⁶ Βλ., σχετικά, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ΕΕ C 101 της 27.4.2004, σελ. 81-96, παρ. 12-13.

κριτήριο επηρεασμού του ενωσιακού εμπορίου για τους σκοπούς εφαρμογής του άρθρου 101 ΣΛΕΕ³⁷.

29. Το εμπόριο μεταξύ των κρατών-μελών μπορεί να επηρεαστεί επίσης σε περιπτώσεις, στις οποίες η οικεία αγορά είναι η εθνική αγορά ή τμήμα της εθνικής αγοράς. Ειδικά για τις κάθετες συμφωνίες που καλύπτουν το σύνολο ενός κράτους μέλους και αφορούν προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο διασυνοριακών ανταλλαγών δύνανται επίσης να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών, ακόμα και εάν δεν δημιουργούν άμεσα εμπόδια σε αυτό³⁸. Επίσης, το μέγεθος και η θέση των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων στην αγορά³⁹, καθώς και ο όγκος πωλήσεων τους παρέχουν ποσοτικές ενδείξεις για την ικανότητα της συμφωνίας να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών-μελών⁴⁰. Συναφώς, όσο σημαντικότερη είναι η θέση των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων στην αγορά, τόσο πιο πιθανό είναι ότι μία συμφωνία ή πρακτική δύναται να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών⁴¹. Εφόσον οι εμπλεκόμενες εταιρείες εμπίπτουν στην έννοια των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ)⁴², οι συμφωνίες μεταξύ τους δεν δύνανται κανονικά να επηρεάσουν το ενωσιακό εμπόριο, το οποίο τεκμαίρεται από το γεγονός ότι οι δραστηριότητές τους έχουν συνήθως τοπικό ή περιφερειακό χαρακτήρα. Ωστόσο, οι ΜΜΕ μπορούν να εμπίπτουν στις διατάξεις του ενωσιακού δικαίου, ιδίως όταν ασκούν διασυνοριακή οικονομική δραστηριότητα⁴³. Περαιτέρω, εάν από την ίδια τη φύση της η συμφωνία ή πρακτική δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ Κρατών-μελών (π.χ. κατανομή αγορών/πελατείας, απαγόρευση παράλληλου εμπορίου), το όριο του αισθητού επηρεασμού είναι χαμηλότερο από ό,τι στην περίπτωση συμφωνιών ή πρακτικών που δεν δύνανται από τη φύση τους να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών.

30. Εν προκειμένω, η εμπλεκόμενη επιχείρηση αποτελεί θυγατρική του ομώνυμου Γερμανικού οίκου MIELE, η οποία εισάγει μεγάλες/λευκές συσκευές από το εξωτερικό και τις

³⁷ Βλ. ΣτΕ 1324/2013, σκ. 6, καθώς και ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ C-309/99, *Wouters*, σκ. 95 και ΠΕΚ T-65/98, *Van den Bergh Foods*, ΠΕΚ T-7/93, *Lagnese-Iglo*, σκ. 120. Βλ. και ΔΕφΑθ 1001/2006, ΔΕφΑθ 2891/2009 και ΔΕφΑθ 559/2010. Βλ. επίσης Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ό.π., παρ. 22, 33, 78, 86.

³⁸ Ο.π., παρ. 22 και παρ. 88.

³⁹ Δέον να ληφθεί υπόψιν και η Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ό.π., παρ. 52, σύμφωνα με την οποία οι συμφωνίες δεν δύνανται, καταρχήν, να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών εάν πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: «α) το συνολικό μερίδιο αγοράς των μερών σε οποιαδήποτε σχετική αγορά της Κοινότητας που επηρεάζεται από τη συμφωνία δεν υπερβαίνει το 5 %· και β) ...στην περίπτωση των κάθετων συμφωνιών, ο συνολικός ετήσιος κύκλος εργασιών που πραγματοποιεί ο προμηθευτής στην Κοινότητα με τα προϊόντα που καλύπτει η συμφωνία δεν υπερβαίνει τα 40 εκατ. Ευρώ [...] (βλ. ανωτέρω παρ. 9).

⁴⁰ Ο.π., παρ. 31.

⁴¹ Βλ. απόφαση ΠΕΚ T-65/89, *BPB Industries και British Gypsum* σκ. 138 και Ανακοίνωση της Ε.Επ. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ό.π., παρ. 45.

⁴² Ως ΜΜΕ ορίζονται οι επιχειρήσεις των οποίων ο ετήσιος κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. € ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. € και οι οποίες απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζόμενους. Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Σύστασης της 6.5.2003 σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων, ΕΕ L 124 της 20.05.2003, σελ. 36-41, άρθρο 2.

⁴³ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ό.π., παρ. 50. Ανακοίνωση Ε.Επ. σχετικά με τις συμφωνίες ή σσωνος σημασίας που δεν περιορίζουν σημαντικά τον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 101 παρ. 1 της ΣΛΕΕ (de minimis), ΕΕ C 291 της 30.08.2014, σελ. 1-4, παρ. 4, υποσ. 5.

διανέμει στην ελληνική επικράτεια, ενώ ασκεί και εξαγωγική δραστηριότητα. Περαιτέρω, οι εξεταζόμενες συμφωνίες/πρακτικές καλύπτουν το σύνολο της ελληνικής επικράτειας και η σχετική γεωγραφική αγορά είναι εθνική. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω και παρότι εμπίπτει στις ΜΜΕ και διαθέτει περιορισμένο μερίδιο αγοράς⁴⁴, εκτιμάται ότι οι πρακτικές της ελεγχόμενης εταιρείας είναι ικανές να επηρεάσουν αισθητά το ενωσιακό εμπόριο, κατά την έννοια των ενωσιακών κανόνων ανταγωνισμού και, ως εκ τούτου, το άρθρο 101 ΣΛΕΕ τυγχάνει παράλληλης εφαρμογής στην παρούσα υπόθεση.

V.3 ΚΑΘΕΤΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΚΑΙ ΚΑΘΕΤΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ - ΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ (ΕΕ) 330/2010 ΚΑΙ 2022/720

31. Οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε διαφορετική οικονομική βαθμίδα, οι οποίες αφορούν στις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα μέρη δύνανται να προμηθεύονται, πωλούν ή μεταπωλούν αγαθά και υπηρεσίες (εφεξής και «κάθετες συμφωνίες») εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, στο μέτρο που περιλαμβάνουν περιορισμούς του ανταγωνισμού υπό την έννοια των ως άνω διατάξεων (εφεξής και «κάθετοι περιορισμοί»).

32. Εν προκειμένω, η ελεγχόμενη και οι διανομείς της δραστηριοποιούνται σε διαφορετικό επίπεδο στην αλυσίδα εμπορίας των λευκών συσκευών, ώστε οι μεταξύ τους συμφωνίες/πρακτικές, όπως αναλυτικά αναφέρονται κατωτέρω, να αποτελούν κάθετες συμφωνίες υπαγόμενες στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, στο μέτρο που περιλαμβάνουν κάθετους περιορισμούς του ανταγωνισμού.

33. Οι Κανονισμοί (ΕΕ) 330/2010 και 2022/720⁴⁵, σε συνδυασμό με τις ερμηνευτικές κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους κάθετους περιορισμούς⁴⁶, εισάγουν τεκμήριο νομιμότητας, ήτοι ευεργέτημα απαλλαγής για τις κάθετες συμφωνίες από την απαγορευτική διάταξη του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, υπό την προϋπόθεση αφενός ότι οι σχετικές συμφωνίες δεν περιέχουν μορφές ιδιαίτερα σοβαρών περιορισμών και αφετέρου ότι το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή και του αγοραστή δεν υπερβαίνει έκαστο το 30% στην οικεία σχετική αγορά.

34. Ειδικότερα, προβλέπονται περιοριστικά συγκεκριμένοι κάθετοι περιορισμοί, που αξιολογούνται ως «ιδιαιτέρως σοβαροί» (εξ αντικειμένου) περιορισμοί του ανταγωνισμού (αποκαλούμενοι και «hardcore restrictions») και οι οποίοι δεν απαλλάσσονται, ακόμη κι όταν τα μερίδια αγοράς προμηθευτή (ή/και διανομέα) υπολείπονται του ανωτέρω ορίου, ενώ συγχρόνως συμπαρασύρουν εκτός πεδίου εφαρμογής της ομαδικής απαλλαγής τη συμφωνία

⁴⁴ Βλ. ανωτέρω παρ. 3 και 9.

⁴⁵ Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 330/2010 «για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών» (ΕΕ L 102 της 23.4.2010, σελ. 1-7) αντικαταστάθηκε από τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2022/720, ΕΕ L 134 της 11.5.2022, σελ. 4-13, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1.6.2022.

⁴⁶ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ΕΕ C 248 της 30.6.2022, σελ. 1- 85 (εφεξής «Κατευθυντήριες γραμμές 2022» ή «Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς»), καθώς και υπό το πρίσμα του προηγούμενου ΚΟΑ, Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ΕΕ C 130 της 19.5.2010, σελ. 1-46.

στο σύνολό της⁴⁷. Οι εν λόγω περιορισμοί (όπως για παράδειγμα ο καθορισμός παγίου ή ελάχιστου επιπέδου τιμής μεταπώλησης και ορισμένα είδη εδαφικής προστασίας) δεν καλύπτονται ούτε από τον «ασφαλή λιμένα» που δημιουργείται για τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας (*de minimis*), ενώ παράλληλα είναι ελάχιστα πιθανό να πληρούν τις προϋποθέσεις χορήγησης ατομικής απαλλαγής κατ' άρθρο 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ⁴⁸.

35. Στο πλαίσιο της ομοιόμορφης εφαρμογής του εθνικού και του ενωσιακού δικαίου για την προστασία του ανταγωνισμού, οι κάθετοι περιορισμοί του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 ερμηνεύονται και εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις των Κανονισμών ΕΕ 330/2010 και 2022/720 (οι οποίοι σε κάθε περίπτωση έχουν άμεση εφαρμογή στις περιπτώσεις εφαρμογής εκ μέρους της ΕΑ του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ) και σύμφωνα με τις σχετικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς. Τούτο προκύπτει ευθέως από το άρθρο 1 παρ. 4 του ν. 3959/2011, αλλά και από τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 περί ομοιόμορφης εφαρμογής του άρθρου 101 ΣΛΕΕ.

Υ.4 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ «ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ»

36. Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, για τους σκοπούς του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 (και αντίστοιχα του άρθρου 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ), απαιτείται η ύπαρξη συμφωνίας που περιορίζει τον ανταγωνισμό, μεταξύ δύο τουλάχιστον ανεξάρτητων οικονομικά μεταξύ τους επιχειρήσεων. Ως «επιχείρηση» νοείται κάθε φυσικό πρόσωπο ή οικονομική ενότητα που ασκεί εμπορική ή άλλη οικονομική δραστηριότητα, νοούμενη ως προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε μια δεδομένη αγορά, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς του και από τον τρόπο χρηματοδότησής του (λειτουργικό κριτήριο)⁴⁹. Επιπροσθέτως, η ύπαρξη επιχείρησης προϋποθέτει αυτονομία οικονομικής δράσης και συνακόλουθα πλήρη ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εκάστοτε οικονομική δραστηριότητα⁵⁰.

37. Εν προκειμένω, η εμπλεκόμενη επιχείρηση δραστηριοποιείται στην εισαγωγή και διανομή λευκών συσκευών. Επομένως, διεξάγει κατά τρόπο αυτόνομο εμπορική και οικονομική δραστηριότητα, με ίδια ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εν λόγω δραστηριότητα και, ως εκ τούτου, εμπίπτει ευθέως στην έννοια της «επιχείρησης», κατά τα προεκτεθέντα, σύμφωνα με τις διατάξεις περί ανταγωνισμού.

⁴⁷ Βλ. άρθρο 4 Κανονισμού 330/2010 και 2022/720.

⁴⁸ Βλ. Ανακοίνωση σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας οι οποίες δεν περιορίζουν σημαντικά τον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ (εφεξής και «Ανακοίνωση de minimis»), ΕΕ C 291 της 30.08.2014, σελ. 1-4, παρ. 13, και Commission staff working document, Guidance on restrictions of competition "by object" for the purpose of defining which agreements may benefit from the De Minimis Notice, 25.06.2014, SWD (2014) 198 final, σελ. 3-4, υπό στοιχείο 1 καθώς και υποενότητες 3.1 και 3.4, σελ. 13 και 16 αντίστοιχα. Βλ., επίσης, Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, παρ. 177-181.

⁴⁹ Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ C-180-184/98, *Pavel Pavlov κ.ά. κατά Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten*, σκ. 74, ΔΕΚ C-55/96, *Job Centre coop.arl*, σκ. 21 καθώς και ΔΕΚ C-244/94, *Federation Francaise des Societes d'Assurance κ.ά. κατά Ministère de l'Agriculture et de la Pêche*, σκ. 14.

⁵⁰ Βλ. ενδεικτικά υπόθ. ΓενΔΕΕ T-23/09, *Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (CNOP), Conseil central de la section G de l'Ordre national des pharmaciens (CCG) κατά Επιτροπής*, σκ. 70-71, ΔΕΚ C-55/96, ό.π., σκ. 21, ΔΕΚ συνεκδ. υποθ. C-180-184/98, ό.π., σκ. 74, ΔΕΚ C-118/85 *Επιτροπή κατά Ιταλίας*, σκ. 7, ΔΕΚ C-41/90 *Klaus Höfner and Fritz Elser κατά Macrotron GmbH*, σκ. 21, ΔΕΚ C-35/96 *Επιτροπή κατά Ιταλίας (CNSD)*, σκ. 36, ΔΕΚ C-244/94 ό.π., σκ. 14, ΕΑ 292/IV/2005 υπό 2.1 και 2.2.

Υ.5 Η ΥΠΑΡΞΗ «ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ» ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

38. Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, για την εφαρμογή του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 καθώς και του άρθρου 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ απαιτείται η ύπαρξη «συμφωνίας» (ή εναρμονισμένης πρακτικής ή απόφασης ένωσης επιχειρήσεων) που περιορίζει τον ανταγωνισμό, μεταξύ δύο τουλάχιστον ανεξάρτητων οικονομικά μεταξύ τους επιχειρήσεων.

39. Προκειμένου να υπάρχει «συμφωνία», αρκεί οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις ρητά ή σιωπηρά να εγκρίνουν από κοινού ένα σχέδιο που περιορίζει ή μπορεί να περιορίσει την κοινή ελευθερία τους, καθορίζοντας μεταξύ τους τις κατευθυντήριες γραμμές της αμοιβαίας δράσης τους (ή αποχής από τη δράση) στην αγορά. Αρκεί, δηλαδή, οι επιχειρήσεις να έχουν εκφράσει την κοινή τους βούληση να συμπεριφερθούν στην αγορά κατά καθορισμένο τρόπο⁵¹. Η ύπαρξη συμφωνίας μπορεί να προκύπτει άμεσα ή έμμεσα από τη συμπεριφορά των μερών. Είναι αδιάφορος ο γραπτός ή προφορικός χαρακτήρας της σύμβασης, καθώς και ο δεσμευτικός ή μη χαρακτήρας της, δηλαδή δεν απαιτούνται τυπικές διαδικασίες ούτε και κυρώσεις μη συμμόρφωσης ή μέτρα εφαρμογής⁵². Η ύπαρξη της «συμφωνίας», επομένως, στηρίζεται στην ύπαρξη συμπτώσεως των βουλήσεων δύο τουλάχιστον μερών, της οποίας η μορφή εκδηλώσεως δεν είναι σημαντική, εφόσον συνιστά πιστή έκφραση των βουλήσεων αυτών⁵³. Η εν λόγω έννοια της συμφωνίας καλύπτει τόσο τις οριζόντιες συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ ανταγωνιστών που δρουν στο ίδιο επίπεδο αγοράς όσο και τις κάθετες συμφωνίες, κατά τον προεκτεθέντα ορισμό αυτών, όπως οι συμφωνίες της ελεγχόμενης με τους διανομείς της στην υπό κρίση υπόθεση⁵⁴.

40. Επιπλέον, όμως, εν τη απουσία (έστω και κατά φαινόμενο) σύμβασης και γενικότερα «συμφωνίας» υπό την ανωτέρω έννοια, αναζητείται τυχόν «εναρμονισμένη πρακτική» μεταξύ των επιχειρήσεων, δηλαδή μορφή συντονισμού, η οποία, χωρίς να φτάνει μέχρι τη σύναψη συμφωνίας, αντικαθιστά ηθελημένα τους κινδύνους που ενέχει ο ανταγωνισμός με την έμπρακτη συνεργασία των επιχειρήσεων αυτών⁵⁵. «Εναρμονισμένη πρακτική» νοείται και σε επίπεδο κάθετων σχέσεων μεταξύ, λ.χ., ενός προμηθευτή και των μεταπωλητών του, όπου συνήθως αναζητείται η συμμόρφωση των μεταπωλητών με τις αποστέλλόμενες από τον προμηθευτή οδηγίες, λ.χ. τιμές, η οποία διαπιστώνεται εφόσον αυτές τίθενται σε εφαρμογή,

⁵¹ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-41/69, *Chemiefarma κατά Επιτροπής*, σκ. 111-113 και ΠΕΚ T- 1/89, *Rhone Poulenc κατά Επιτροπής*, σκ. 120, ΠΕΚ T-9/99, *HFB Holding κατά Επιτροπής*, σκ. 199, ΠΕΚ T-168/01, *GlaxoSmithKline Services κατά Επιτροπής*, σκ. 76.

⁵² Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-209/78 έως 215/78 και 218/78, *Van Landewyck κατά Επιτροπής*, σκ. 85-86 και ΠΕΚ T-1/89, ό.π., σκ. 43-44 και 97, ΠΕΚ T-9/99, ό.π., σκ. 200-201, ΠΕΚ T-56/99, *Marlines κατά Επιτροπής*, σκ. 21. Βλ. επίσης ΔΕφΑθ 2560/2009, σκ. 6

⁵³ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-41/69, *Chemiefarma v. Commission*, σκ. 112, ΠΕΚ T-41/96, *Bayer v. Commission*, σκ. 67- 69, ΠΕΚ T-208/01, *Volkswagen v. Commission*, σκ. 30-32, ΣτΕ 1677/2014, σκ. 5, καθώς και ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 5-6, με περαιτέρω παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία.

⁵⁴ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 και ΔΕΚ C-56 & 58/64, *Consten & Grundig κατά Επιτροπής*, σελ. 370-371. Βλ. επίσης Κανονισμό (ΕΕ) 330/2010, άρθρο 1α) και Κανονισμό (ΕΕ) 2022/720, άρθρο 1α).

⁵⁵ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ 48/69, *Imperial Chemical Industries Ltd. Κατά Επιτροπής*, σκ. 64, και ΔΕΚ C-40 έως 48, 50, 54 έως 56, 111, 113 και 114/73, *Coöperatieve Vereniging "Suiker Unie" UA και λοιποί κατά Επιτροπής*, σκ. 26.

και από την οποία συνάγεται η συναίνεση των μεταπωλητών στις πρακτικές που διαμορφώνει ο προμηθευτής⁵⁶.

41. Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σε περίπτωση που δεν υπάρχει ρητή συμφωνία με την οποία εκφράζεται η σύμπτωση των βουλήσεων, το μέρος ή η Αρχή που προβάλλει παραβίαση του άρθρου 101 της Συνθήκης πρέπει να αποδείξει ότι η μονομερής πολιτική του ενός μέρους έχει τη συναίνεση του άλλου⁵⁷. Για τις κάθετες συμφωνίες, η συναίνεση σε συγκεκριμένη μονομερή πολιτική μπορεί να είναι είτε ρητή είτε σιωπηρή: α) η ρητή συναίνεση μπορεί να συναχθεί από τις εξουσίες που παρέχονται στα μέρη με προϋφιστάμενη γενική συμφωνία. Αν οι όροι της εν λόγω συμφωνίας προβλέπουν ή επιτρέπουν σε ένα μετέχον μέρος να υιοθετήσει στη συνέχεια συγκεκριμένη μονομερή πολιτική που είναι δεσμευτική για το άλλο μέρος, η συναίνεση του άλλου μέρους μπορεί να αποδειχτεί σε αυτή τη βάση,⁵⁸ β) για τη σιωπηρή συναίνεση είναι αναγκαίο να αποδειχθεί ότι το ένα από τα μετέχοντα μέρη ζητεί ρητά ή σιωπηρά τη συνεργασία του άλλου μετέχοντος μέρους για την εφαρμογή της μονομερούς του πολιτικής και ότι το άλλο μέρος έχει συμμορφωθεί με την απαίτηση αυτή εφαρμόζοντας την εν λόγω μονομερή πολιτική στην πράξη⁵⁹. Για παράδειγμα, αν, μετά την εκ μέρους του προμηθευτή αναγγελία μονομερούς μείωσης των προμηθειών για την αποτροπή του παράλληλου εμπορίου, οι διανομείς μειώσουν αμέσως τις παραγγελίες τους και παύσουν την άσκηση παράλληλου εμπορίου, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι τελευταίοι συναινούν σιωπηρά στη μονομερή πολιτική του προμηθευτή. Ωστόσο, το συμπέρασμα αυτό δεν μπορεί να συναχθεί αν οι διανομείς συνεχίζουν την άσκηση παράλληλου εμπορίου ή προσπαθούν να βρουν νέους τρόπους για την άσκηση παράλληλου εμπορίου.⁶⁰

42. Με βάση τα ανωτέρω, η επιβολή γενικών όρων και προϋποθέσεων από το ένα μέρος ισοδυναμεί με συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης,

⁵⁶ Βλ. I. Lianos, *Collusion in Vertical Relations under Article 81 EC*, (2008) 45 *Common Market Law Review* 1027; Δ. Λουκά, Ν. Κοσμίδη, Δ.Ν.Τζουγανάτο, Ν.Ε. Φαραντούρη, εις ΔικΕλΑντ, β' έκδοση 2020, § 12, 77. Τα στοιχεία αυτά, άλλωστε, διακρίνουν μία φαινομενικά μονομερή συμπεριφορά από την ύπαρξη «συμφωνίας» στο πλαίσιο διαρκών καθετοποιημένων σχέσεων, βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-74/04 P, *Επιτροπή κατά Volkswagen AG*, σκ. 39 και ΕΑ 639/2017, σκ. 107.

⁵⁷ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, παρ. 54. Οι Κανονισμοί (ΕΕ) 330/2010 και 2022/720 δεν εφαρμόζονται στη μονομερή συμπεριφορά των οικείων επιχειρήσεων. Η εν λόγω μονομερής συμπεριφορά μπορεί να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, το οποίο απαγορεύει την κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης.

⁵⁸ Βλ. ΔΕΚ C-74/04 P, *Επιτροπή κατά Volkswagen AG*, σκ. 39-42.

⁵⁹ Βλ. ΠΕΚ T-41/96, ό.π., σκ. 120.

⁶⁰ Βλ. και Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ΕΕ C 130 της 19.5.2010, σελ. 1-46, παρ. 25α) όπου αναφέρεται επίσης ότι «... για τις κάθετες συμφωνίες, η σιωπηρή συναίνεση μπορεί να συνάγεται από το επίπεδο εξαναγκασμού που ασκείται από έναν συμβαλλόμενο για την επιβολή της μονομερούς του πολιτικής στο άλλο ή τα άλλα μέρη της συμφωνίας σε συνδυασμό με τον αριθμό των διανομέων οι οποίοι εφαρμόζουν όντως στην πράξη τη μονομερή πολιτική του προμηθευτή. Για παράδειγμα, η ύπαρξη ενός συστήματος ελέγχου και επιβολής κυρώσεων που εφαρμόζει ένας προμηθευτής για να τιμωρήσει τους διανομείς εκείνους οι οποίοι δεν συμμορφώνονται με τη μονομερή του πολιτική, υποδηλώνει σιωπηρή συναίνεση με τη μονομερή πολιτική του προμηθευτή, εάν το εν λόγω σύστημα επιτρέπει στον τελευταίο να εφαρμόζει στην πράξη την πολιτική του». Βλ. και νέες Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, παρ. 54.

εφόσον οι εν λόγω όροι και προϋποθέσεις έχουν γίνει αποδεκτοί, ρητά ή σιωπηρά, από το άλλο μέρος⁶¹.

43. Στην παρούσα υπόθεση, η εμπλεκόμενη επιχείρηση εφήρμοσε πρακτική **καθορισμού τιμών μεταπώλησης** (εφεξής και «RPM»), με τις οποίες συμμορφώθηκαν σε σημαντικό βαθμό τα συνεργαζόμενα καταστήματα λιανικής πώλησης.

44. Ως εκ τούτου, οι εξεταζόμενες πρακτικές εμπίπτουν στην έννοια της «συμφωνίας» κατά τα προεκτεθέντα και δη στην έννοια της κάθετης σύμπραξης μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικό επίπεδο στην αλυσίδα διανομής και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ.

V.6 ΕΞ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ - ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΙΜΩΝ ΜΕΤΑΠΩΛΗΣΗΣ

45. Προκειμένου να εμπίπτει μια συμφωνία στην απαγόρευση των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ πρέπει να έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της οικείας αγοράς. Κατά πάγια ενωσιακή νομολογία ο διαζευκτικός χαρακτήρας αυτής της προϋπόθεσης επιβάλλει, καταρχάς, να εξεταστεί το ίδιο το αντικείμενο της συμφωνίας, λαμβανομένου υπόψη του οικονομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσεται⁶². Υπό την έννοια αυτή, αν αποδειχθεί το επιζήμιο για τον ανταγωνισμό αντικείμενο μιας συμφωνίας, τότε παρέλκει η εξέταση των αποτελεσμάτων αυτής επί του ανταγωνισμού⁶³.
46. Εξάλλου, από τη νομολογία των Ευρωπαϊκών Δικαστηρίων προκύπτει ότι ορισμένα είδη συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων είναι αρκούντως επιζήμια για τον ανταγωνισμό, ώστε να μην απαιτείται εξέταση των αποτελεσμάτων τους. Η νομολογία αυτή στηρίζεται στο γεγονός ότι ορισμένες μορφές συντονισμού μεταξύ επιχειρήσεων μπορούν να λογίζονται, ως εκ της φύσεώς τους, ως παραβιάζουσες την ομαλή λειτουργία του ανταγωνισμού^{64, 65}.
47. Για την εκτίμηση εάν μια συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων είναι αρκούντως επιζήμια, ώστε να λογίζεται ως περιορισμός του ανταγωνισμού, εξ αντικειμένου, υπό την έννοια των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, λαμβάνεται υπόψη το περιεχόμενο των διατάξεών της, οι σκοποί τους οποίους επιδιώκει, καθώς και το οικονομικό και νομικό πλαίσιο, στο οποίο αυτή εντάσσεται. Στο πλαίσιο των εκτιμήσεων των ανωτέρω παραμέτρων πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη η φύση των επηρεαζόμενων προϊόντων, καθώς και οι

⁶¹ Βλ. απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση AT.40428 - Guess, αιτιολογική σκέψη 97, με παραπομπή στην απόφαση ΔΕΚ C-277/87, *Sandoz Prodotti Farmaceutici κατά Επιτροπής* σκ. 2, και στην απόφαση ΠΕΚ T-450/05, *Peugeot and Peugeot Nederland κατά Επιτροπής* σκ. 168 έως 209.

⁶² Βλ., μεταξύ πολλών, ΔΕΚ 56/65, *Société Technique Minière (L.T.M.) ν Maschinenbau Ulm GmbH (M.B.U.)*, σελ. 321, ΔΕΕ C-228/18, *Gazdasági Versenyhivatal κατά Budapest Bank Nyrt. και λοιπών*, σκ.33 επ., με περαιτέρω παραπομπές στην ενωσιακή νομολογία. Αντίστοιχη είναι και η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων. Βλ. συναφώς ΔΕφΑθ 502/2013, σκ. 3, 2821/2013, σκ. 3.

⁶³ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-32/11, *Allianz Hungária*, σκ. 38 και ΔΕΕ C-8/08, *T-Mobile Netherlands BV κ.λπ.*, σκ. 31.

⁶⁴ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-286/13, *Dole Food Company Inc. και Dole Fresh Fruit Europe κατά Επιτροπής*, σκ. 113-114 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

⁶⁴ Βλ. ΔΕΕ C-67/13 P, ο.π., σκ. 49 επ.

πραγματικές συνθήκες της λειτουργίας και της διαρθρώσεως της οικείας αγοράς⁶⁶. Σε περιπτώσεις όπου υπάρχει ευρεία συναίνεση, βάσει προηγούμενης νομολογίας, ότι πρόκειται για εξ αντικειμένου περιοριστική του ανταγωνισμού συμφωνία/πρακτική, η ανάλυση του οικονομικού και νομικού πλαισίου, εντός του οποίου αυτή εντάσσεται, μπορεί να περιορίζεται στα απολύτως απαραίτητα προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη περιορισμού του ανταγωνισμού εξ αντικειμένου⁶⁷.

48. Εξάλλου, προκειμένου να έχει η συμφωνία στρεφόμενο κατά του ανταγωνισμού αντικείμενο, αρκεί να είναι ικανή να επαχθεί αρνητικά για τον ανταγωνισμό αποτελέσματα, ήτοι να είναι εν τοις πράγμασι ικανή να παρεμποδίσει, να περιορίσει ή να νοθεύσει τον ανταγωνισμό εντός της σχετικής αγοράς. Το ερώτημα αν και κατά πόσο το αρνητικό για τον ανταγωνισμό αποτέλεσμα παράγεται όντως, μπορεί να έχει σημασία μόνο για τον υπολογισμό του ύψους των προστίμων⁶⁸.
49. Κατά πάγια νομολογία, εφόσον μία σύμπραξη που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού εμπίπτει στις απαγορευτικές διατάξεις της παρ. 1 των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, η εν τοις πράγμασι μη εφαρμογή της (εν όλω ή εν μέρει), όπως αντίστοιχα και η μη συμμόρφωση (εν όλω ή εν μέρει) προς τα συμφωνηθέντα, δεν ασκούν κατά νόμο επιρροή στη διαπίστωση της παράβασης, ούτε και συνιστούν λόγο απαλλαγής⁶⁹. Συναφώς, στην περίπτωση σύμπραξης που συνιστά «εξ αντικειμένου» περιορισμό του ανταγωνισμού, δεν απαιτείται η περαιτέρω έρευνα και απόδειξη κινδύνου βλάβης των καταναλωτών ή επέλευσης άλλων, συγκεκριμένων αποτελεσμάτων, εν δυνάμει βλαπτικών για τον ανταγωνισμό. Ούτως, η διαπίστωση ότι η σύμπραξη έχει αντικείμενο περιοριστικό του ανταγωνισμού δεν μπορεί να ανατραπεί ούτε από ενδείξεις ότι δεν είχε αποτέλεσμα εντός της αγοράς ή ότι δεν είχε άμεση επίδραση επί των τιμών, ούτε από τη διαπίστωση ότι οι ενδιαφερόμενοι εξασφάλισαν ταυτόχρονα, δια της πρακτικής αυτής, ορισμένα πλεονεκτήματα ως προς τον ανταγωνισμό⁷⁰.
50. Ειδικότερα, δε, ως προς τις κάθετες συμφωνίες, γίνεται δεκτό ότι, παρά το γεγονός ότι συχνά είναι, ως εκ της φύσεώς τους, λιγότερο επιζήμιες για τον ανταγωνισμό σε σχέση με τις οριζόντιες συμφωνίες, μπορούν, υπό ορισμένες περιστάσεις, να εμπεριέχουν εν δυνάμει μια αυξημένη πιθανότητα περιορισμού του ανταγωνισμού⁷¹. Υπό την έννοια αυτή έχει κριθεί τόσο σε επίπεδο ενωσιακής νομολογίας όσο και σε επίπεδο διοικητικής πρακτικής της ΕΑ και

⁶⁶ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-211/22, *Super Bock*, σκ. 35, ΔΕΕ C-286/13, ό.π., σκ. 117, ΔΕΕ C-67/13, *CB κατά Επιτροπής*, σκ. 53, καθώς και ΔΕΕ C-32/11, ό.π., σκ. 36 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

⁶⁷ Βλ. απόφαση ΔΕΕ C-373/14 P, *Toshiba*, σκ. 29.

⁶⁸ Βλ. ΕΑ 370/VI/2007, σκ. 4.2, σελ. 38-39, ΕΑ 512/2010, σκ. 159, ΕΑ 580/2013, σκ. 107, ΕΑ 663/2018, σκ. 491, ΕΑ 676/2018, σκ. 288. Βλ. επίσης ΣτΕ 1677/2014, σκ.4, ΣτΕ 2342/2018, σκ. 14 και 16, και ΔΕφΑθ. 1611/2020, σκ. 6.

⁶⁹ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 (όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία) και ΕΑ 610/2015 (*Colgate*), σελ. 84 επ.

⁷⁰ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 1677/2014, σκ. 4, ΣτΕ 1324/2013, σκ. 4 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 (όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία).

⁷¹ Βλ. ΔΕΕ C-211/22, ό.π., σκ. 33.

εθνικής νομολογίας ότι μια κάθετη συμφωνία, και δη μία συμφωνία που αφορά σε καθορισμό τιμών μεταπώλησης⁷², μπορεί να έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού⁷³.

51. Αντίστοιχα, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι περιορισμοί, που χαρακτηρίζονται ως ιδιαίτερης σοβαρότητας σε οποιουδήποτε από τους ισχύοντες ή μελλοντικούς κανονισμούς απαλλαγής κατά κατηγορίες, εκφεύγουν του ασφαλούς λιμένα που δημιουργείται από τα όρια μεριδίων αγοράς που προβλέπονται στην Ανακοίνωση de minimis ενώ, συγχρόνως, είναι μάλλον απίθανο να πληρούν τις προϋποθέσεις χορήγησης ατομικής απαλλαγής κατ' άρθρο 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011, καθώς και κατ' άρθρο 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ⁷⁴. Το γεγονός ότι μία κάθετη συμφωνία/πρακτική μπορεί να εμπίπτει στην κατηγορία των «περιορισμών ιδιαίτερης σοβαρότητας» λαμβάνεται υπόψη ως στοιχείο του νομικού πλαισίου, στο οποίο εντάσσεται⁷⁵. Στην τελευταία αυτή κατηγορία, άλλωστε, συγκαταλέγεται και ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης, που αποτελεί την κρινόμενη υπό διευθέτηση παράβαση, όπως εκτίθεται αναλυτικά αμέσως κατωτέρω.

V.6.1 Καθορισμός τιμών μεταπώλησης (RPM)

52. Στην παρούσα υπόθεση εξετάζεται η πρακτική **εφαρμογής καθορισμού τιμών μεταπώλησης**.

53. Η ελευθερία διαμόρφωσης των τιμών αποτελεί έναν από τους βασικότερους στόχους των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ. Τα εν λόγω άρθρα μνημονεύουν ρητά, ως περιοριστικές του ανταγωνισμού, συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες, άμεσα ή έμμεσα, καθορίζουν τις τιμές ή οποιουδήποτε άλλους όρους συναλλαγής που σχετίζονται με τη διαμόρφωση τιμών. Όπως προκύπτει από τη σχετική νομολογία, κύρια επιδίωξη των εν λόγω διατάξεων είναι η διασφάλιση ότι κάθε επιχείρηση θα προσδιορίζει ανεξάρτητα (αυτόνομα) την οικονομική πολιτική της στη σχετική αγορά. Συναφώς, γίνεται καταρχήν δεκτό ότι δεν μπορεί να επιβληθεί από μία επιχείρηση σε μία άλλη επιχείρηση δέσμευση ως προς τις τιμές μεταπώλησης. Σε αυτό το πλαίσιο και με αυτό το πνεύμα, ο διανομέας/μεταπωλητής πρέπει να έχει τη δυνατότητα να πωλεί ακόμη και με ζημία του, όπως επίσης να έχει και την ευχέρεια παραχώρησης διευκολύνσεων στους πελάτες του (π.χ. εκπτωτική πολιτική).

54. Συμβατικοί όροι ή πρακτικές σε κάθετες συμφωνίες, με τους οποίους ορίζονται στο διανομέα οι τιμές μεταπώλησης (των προϊόντων) θεωρούνται ότι έχουν ως αντικείμενό τους

⁷² Βλ. ενδεικτικά ΕΑ 760/2021 (καθορισμός τιμών μεταπώλησης ή/και ελάχιστων διαφημιζόμενων τιμών στην αγορά συστημάτων ψύξης-θέρμανσης), ΕΑ 798/2022 (καθορισμός τιμών μεταπώλησης στην αγορά σχολικών τσαντών) και ΕΑ 792/2022 (καθορισμός τιμών μεταπώλησης στην αγορά μηχανοκίνητων εργαλείων).

⁷³ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-32/11, ό.π., σκ. 43 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία. Βλ. επίσης ΕΑ 622/2015, 580/VI/2013, 495/VI/2010, 373/V/2007.

⁷⁴ Βλ. Ανακοίνωση de minimis, ό.π., παρ. 13, όπου και γίνεται ρητή αναφορά στους περιορισμούς λόγω αντικειμένου, καθώς και Commission staff working document, Guidance on restrictions of competition "by object" for the purpose of defining which agreements may benefit from the De Minimis Notice, 25.6.2014, ό.π., σελ. 3-4, υπό στοιχ. 1, καθώς και υποενότητες 3.1 και 3.4, σελ. 13 και 16 αντίστοιχα. Βλ. επίσης και Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3 της Συνθήκης, ό.π., παρ. 23.

⁷⁵ Βλ. ΔΕΕ C-211/22, ο.π., σκ. 38.

τον περιορισμό του ανταγωνισμού. Στις περιπτώσεις αυτές παρέλκει η διαπίστωση του αντιανταγωνιστικού αποτελέσματος από την εφαρμογή του συγκεκριμένου όρου/συμφωνίας⁷⁶.

55. Σε περίπτωση συμβατικών διατάξεων ή εναρμονισμένων πρακτικών που ενέχουν απευθείας καθορισμό τιμών μεταπώλησης, ο περιορισμός του ανταγωνισμού είναι εμφανής. Ωστόσο, ο καθορισμός των τιμών μεταπώλησης μπορεί, επίσης, να επιτευχθεί και με έμμεσο τρόπο. Τέτοια παραδείγματα αποτελούν, μεταξύ άλλων, η επιβολή πολιτικών ελάχιστης διαφημιζόμενης τιμής, οι συμφωνίες για καθορισμό του περιθωρίου κέρδους του διανομέα, του ανωτάτου επιπέδου έκπτωσης που ο διανομέας μπορεί να χορηγήσει από ένα καθορισμένο επίπεδο τιμών, η εξάρτηση της χορήγησης εκπτώσεων ή της επιστροφής των δαπανών προώθησης από μέρους του προμηθευτή από την τήρηση συγκεκριμένου επιπέδου τιμών, η σύνδεση της καθορισμένης τιμής μεταπώλησης με τις τιμές μεταπώλησης των ανταγωνιστών, οι προειδοποιήσεις, η επιβολή κυρώσεων, η καθυστέρηση ή αναστολή παραδόσεων, καθώς και η καταγγελία συμβάσεων σε συνάρτηση με την τήρηση συγκεκριμένου επιπέδου τιμών⁷⁷.

56. Περαιτέρω, τόσο οι άμεσοι όσο και οι έμμεσοι τρόποι για την επίτευξη του καθορισμού τιμών μπορούν να γίνουν πιο αποτελεσματικοί όταν συνδυαστούν με λήψη μέτρων για τον εντοπισμό διανομέων που εφαρμόζουν μειωμένες τιμές, όπως η εφαρμογή συστήματος παρακολούθησης τιμών⁷⁸ ή μέτρων που μπορεί να αποθαρρύνουν τον αγοραστή να μειώσει τις τιμές μεταπώλησης⁷⁹. Σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί νομίμως να επιβληθεί από τον προμηθευτή δέσμευση ως προς τις τιμές μεταπώλησης.

57. Εν προκειμένω⁸⁰, λαμβάνοντας υπόψη ότι η εμπλεκόμενη εταιρεία παρακολουθούσε τις τιμές μεταπώλησης και προχωρούσε σε όχληση λιανοπωλητών που απέκλιναν από τις προκαθορισμένες τιμές, έτσι ώστε να συμμορφώνονται με την τιμολογιακή πολιτική της, δεν τίθεται εν αμφιβόλω ο χαρακτηρισμός των εξεταζόμενων πρακτικών ως συμφωνιών/εναρμονισμένων πρακτικών καθορισμού τιμών μεταπώλησης.

⁷⁶ Βλ. ΕΑ 657/2018 (MINEPBA), ΕΑ 663/2018 (ΕΛΑΪΣ-UNILEVER) και ΕΑ 676/2018 (FRIESLAND CAMPINA) και τις εκεί παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία.

⁷⁷ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, παρ. 185 επ, και ΕΑ 657/2018, σκ. 495 με περαιτέρω παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία. Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-260/07, ό.π., σκ. 79-80 και ΔΕΚ C-279/06, *CEPSA*, σκ. 71. Βλ. και Δ. Λουκά, Ν. Κοσμίδη, Δ.Ν.Τζουγανάτο, Ν.Ε. Φαραντούρη, εις ΔικΕλΑντ, β' έκδοση 2020, § 12, 77.

⁷⁸ Σύμφωνα με την από 10.5.2017 έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το ηλεκτρονικό εμπόριο (Βλ. Final report on the E-commerce Sector Inquiry-COM (2017) 229 final, παρ. 576-577), 30% των προμηθευτών παρακολουθεί συστηματικά τις διαδικτυακές τιμές μεταπώλησης, με το 38% εξ αυτών να χρησιμοποιεί εξειδικευμένο λογισμικό (software) για τον σκοπό αυτό. Βλ. σχετικά και OECD REPORT ON HUB & SPOKE CARTELS (2019), με ειδική αναφορά στη χρήση αλγορίθμων από τους προμηθευτές για την παρακολούθηση τιμών στις διαδικτυακές πλατφόρμες, πρακτική που ενδέχεται να συνιστά RPM (σελ. 32 επ.). Σε συνέχεια της ανωτέρω κλαδικής έρευνας, η Ευρ. Επιτροπή εξέδωσε αποφάσεις επιβολής προστίμων για πρακτικές και συμφωνίες καθορισμού τιμών μεταπώλησης στα ηλεκτρονικά καταστήματα διαφόρων προμηθευτών επώνυμων προϊόντων, όπως GUESS, PHILIPS, PIONEER, ASUS, DENON & MARANTZ (βλ. αποφάσεις στις υποθέσεις AT. 40181, AT. 40182, AT. 40428, AT. 40465 και AT. 40469 στο πλαίσιο της διαδικασίας ενεργούς συνεργασίας των ελεγχόμενων επιχειρήσεων, με αντάλλαγμα την επιβολή μειωμένου προστίμου). Βλ. επίσης αποφάσεις της Βρετανικής ΑΑ (CMA) της 16.5.2016 αναφορικά με πρακτικές διαδικτυακού RPM στον κλάδο των αξεσουάρ μπάνιου (υπόθεση CE 9857/14) και της γαλλικής ΑΑ (FCA) της 22.7.2021 (υπόθεση 21-D-20) αναφορικά με πρακτικές RPM στον κλάδο των διαδικτυακών πωλήσεων οπτικών.

⁷⁹ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, παρ. 190.

⁸⁰ Βλ. και κατωτέρω ενότητα 0.

58. Σύμφωνα με το άρθρο 4 στοιχ. α) του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/720 (ο οποίος από 1.6.2022 αντικατέστησε τον προηγούμενο Κανονισμό (ΕΕ) 330/2010), ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης, δηλαδή συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές που έχουν ως άμεσο ή έμμεσο αντικείμενό τους τον καθορισμό πάγιου ή ελάχιστου επιπέδου τιμής μεταπώλησης, θεωρείται ως ιδιαίτερα σοβαρός περιορισμός του ανταγωνισμού που δεν τυγχάνει απαλλαγής βάσει του άρθρου 2 του Κανονισμού. Επίσης, ο εν λόγω κάθετος περιορισμός δεν δύναται να εξαιρεθεί από την απαγόρευση της παρ. 1 των άρθρων 1 Ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, ακόμα και στην περίπτωση που το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή και του δικτύου διανομής του δεν υπερβαίνει τα όρια του 15%, σύμφωνα με την Ανακοίνωση de minimis της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁸¹, ή του 10% κατά τα αντιστοίχως οριζόμενα στην Ανακοίνωση της ΕΑ για τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας⁸².

V.7 ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΕΞΑΙΡΕΣΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 1 ΠΑΡ. 3 ΤΟΥ Ν. 3959/2011 ΚΑΙ 101 ΠΑΡ. 3 ΣΛΕΕ ΣΤΗΝ ΚΡΙΝΟΜΕΝΗ ΥΠΟΘΕΣΗ

59. Η εφαρμογή της ατομικής εξαίρεσης, τόσο του άρθρου 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ όσο και του άρθρου 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011, υπόκειται σε τέσσερις σωρευτικές προϋποθέσεις: (α) η συμφωνία πρέπει να συμβάλλει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής - οικονομικής προόδου, (β) πρέπει να εξασφαλίζει δίκαιο τμήμα στους καταναλωτές από το όφελος που προκύπτει, (γ) οι περιορισμοί πρέπει να είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων αυτών, και (δ) η συμφωνία δεν πρέπει να παρέχει στα μέρη τη δυνατότητα κατάργησης του ανταγωνισμού. Κάθε επιχείρηση που επικαλείται το ευεργέτημα της εξαίρεσης βαρύνεται να αποδείξει, κατά τρόπο ειδικό και συγκεκριμένο, ότι η επίδικη περίπτωση ικανοποιεί κάποια από τις εξαιρετικές προϋποθέσεις ατομικής απαλλαγής της παρ. 3 των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ⁸³. Στην παρούσα υπόθεση, η εταιρεία αναγνωρίζει ρητά ότι η εν λόγω σύμπραξη δεν δύναται να τύχει ατομικής απαλλαγής βάσει των άρθρ. 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ.

VI. ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΗΣ MIELE

VI.1 ΚΥΡΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΠΡΑΞΗΣ

60. Από τα στοιχεία του φακέλου και σύμφωνα με την ΠΔΔ της Miele προκύπτει ότι η εταιρία παρακολουθούσε τις τιμές μεταπώλησης των προϊόντων της σε καταστήματα λιανικής πώλησης, ιδίως μέσω των ηλεκτρονικών καταστημάτων των λιανοπωλητών και των επιγραμμικών πλατφορμών σύγκρισης τιμών, και ζητούσε από τους λιανοπωλητές να διορθώσουν τις τιμές τους και να μην παρεκκλίνουν από τις προτεινόμενες τιμές λιανικής πώλησης της Εταιρείας, το οποίο και συνήθως επιτυγχανόταν. Κάποιες φορές, η παρακολούθηση λάμβανε χώρα κατόπιν πληροφόρησης από συνεργάτες - λιανοπωλητές της

⁸¹ Βλ. ανωτέρω υποσημείωση 48.

⁸² Βλ. Ανακοίνωση της Ε.Α. με ημερομηνία 2.3.2006 σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας (de minimis).

⁸³ Βλ. ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4, καθώς και ενδεικτικά ΔΕφΑθ 559/2010, σκ. 18, ΔΕφΑθ 2891/2009, σκ. 19, και ΔΕφΑθ 1682/2009, σκ. 28 (και στην πάγια ενωσιακή νομολογία που παραπέμπουν).

Εταιρείας, οι οποίοι την πληροφορούσαν για τις τιμές άλλων μεταπωλητών και ανταγωνιστών τους, όταν ήταν χαμηλότερες από τις προτεινόμενες τιμές, και της ζητούσαν να παρέμβει, ώστε να διορθωθούν οι τιμές. Οι εν λόγω πρακτικές καταδεικνύονται ιδίως από μηνύματα μεταξύ της Εταιρείας και λιανοπωλητών, μηνύματα εσωτερικής αλληλογραφίας της Εταιρείας, καθώς και εσωτερικά έγγραφα, όπως τα κατωτέρω ενδεικτικά αναφερόμενα :

61. Εσωτερική αλληλογραφία, με θέμα «Action: [...] webshop pricing», όπου αποφασίζεται να πραγματοποιηθεί, αρχικά, σύγκριση τιμών που αναγράφονται στην ιστοσελίδα του λιανεμπορίου με τις προτεινόμενες/καθορισθείσες από τη MIELE τιμές και, ακολούθως, συζήτηση επί των αποκλίσεων με το λιανέμπορο. Συγκεκριμένα, αναφέρονται τα εξής μηνύματα:

α) «Όταν ευκαιρήσεις ... θα ήθελα να ρίξουμε μια ματιά στην τρέχουσα πολιτική του [...] στα προϊόντα μας στο σάιτ τους... »

β) «Παρατηρήθηκαν λάθος επικοινωνίες σε RRP [Προτεινόμενες τιμές λιανικής] είτε προς τα πάνω είτε προς τα κάτω με αποτέλεσμα να χάνουμε πωλήσεις... Πραγματοποιούν εκπτώσεις σε κωδικούς που δε συμβαδίζουν με την εμπορική μας πολιτική... Overall πρέπει να γίνει επικοινωνία για διόρθωση τιμών στην πλειονότητα των κωδικών...» (17.07.2021)

γ) « Τις επόμενες μέρες, ο [όνομα στελέχους της Miele] θα το δει αναλυτικά μαζί τους case by case...» (19.07.2021).

62. Εσωτερική αλληλογραφία, η οποία αφορά στην τιμή πλυντηρίου MIELE στη [...], και στην οποία στέλεχος της εταιρείας παραθέτει σχετικό υπερσύνδεσμο της επιγραμμικής πλατφόρμας Skroutz. Γίνεται ενημέρωση ότι το εν λόγω πλυντήριο πωλείται σε χαμηλότερη τιμή από αυτήν που «θα έπρεπε», ήτοι την τιμή που πουλάει η ίδια η MIELE (736 αντί 749 €, δηλαδή 13 € χαμηλότερα). Το στέλεχος της εταιρείας αναφέρει ότι «δεν είναι μεγάλη η διαφορά αλλά στο skroutz χτυπάει», για να λάβει την απάντηση ότι θα δρομολογηθούν περαιτέρω ενέργειες και συγκεκριμένα «θα το αναφέρω στη [όνομα στελέχους της εταιρείας, υπεύθυνου για την συγκεκριμένη λιανεμπορική αλυσίδα]» (09.09.2021).

63. Εσωτερική αλληλογραφία, με θέμα «Black friday Offers», όπου στέλεχος της Εταιρείας ενημερώνει λοιπά στελέχη της εταιρίας για τις προσφορές της Black Friday σε προϊόντα της MIELE από διάφορους λιανοπωλητές, επισυνάπτοντας εικόνες (print screen) λευκών συσκευών, όπως ενδεικτικά πλυντηρίου πιάτων που πωλείται 854 αντί για 1.199€, ήτοι 345€ χαμηλότερα ευρώ στη [...]. Ειδικά, σχετικά με την [...] και την [...] επισημαίνει ότι οι προσφορές τους στα προϊόντα MIELE «δεν ακολουθούν τις δικές μας και σε κατηγορίες όπου εξακολουθούμε να είμαστε out of stock λόγω allocation - όπως τα πλυντήρια πιάτων — και ως εκ τούτου ως Miele δεν προχωράμε σε προσφορές». Σε απάντηση του ανωτέρω μηνύματος, στέλεχος της Εταιρείας ενημερώνει ότι παρακολουθούν τις τιμές των λιανοπωλητών τη συγκεκριμένη ημέρα, προκειμένου να ελέγξουν την εξέλιξη αυτού του φαινομένου, επισημαίνοντας ειδικά για τη [...] ότι στέλεχος της Εταιρείας είναι σε καθημερινή επικοινωνία με την ως άνω λιανεμπορική αλυσίδα, προκειμένου να γίνει διόρθωση τυχόν λαθών τους. Επισημαίνει δε ότι πράγματι η διόρθωση επιτυγχάνεται, αναφέροντας ότι «τις τελευταίες μέρες αυτό συμβαίνει αρκετά συχνά, αλλά μέχρι το τέλος της ημέρας προβαίνουν συνήθως σε διόρθωση των ακραίων παραδειγμάτων» (26.11.2021).

64. Εσωτερική αλληλογραφία που αφορά στην τιμολογιακή πολιτική συγκεκριμένων ηλεκτρονικών καταστημάτων, με θέμα «[...] & άλλοι», όπου εκφράζεται η ανάγκη διαμόρφωσης [...] της MIELE. Κατόπιν, [...]»⁸⁴ (10.02.2022). Πέντε μέρες αργότερα, στέλεχος της MIELE [...] (15.02.2022).

65. Εσωτερική αλληλογραφία, με θέμα « [...] (σ.σ. όνομα λιανοπωλητή) H2265-1B», στην οποία ζητείται να ελεγχθεί η τιμή ενός φούρνου της MIELE (κωδικός H2265-1B), ώστε να μην διαμορφωθεί σε πολύ χαμηλό επίπεδο και συγκεκριμένα «*Να μην πάρει την κατρακύλα, και αυτό το προϊόν*» και παρατίθεται ο σχετικός υπερσύνδεσμος στην επιγραμμική πλατφόρμα Skrutz (23.03.2022). Ακολουθεί υπενθύμιση την επόμενη ημέρα, σε απάντηση της οποίας στέλεχος της MIELE επιβεβαιώνει ότι επικοινωνήσε με τον λιανοπωλητή και ο τελευταίος θα διορθώσει άμεσα την τιμή, αναφέροντας χαρακτηριστικά «*Του έχω πει να το φτιάξει... λογικά έως αύριο θα έχει γίνει*» (24.03.2022).

66. Εσωτερικό έγγραφο, κατόπιν επίσκεψης στελέχους της MIELE σε κατάστημα λιανοπωλητή, στο οποίο περιγράφεται η συνομιλία του με τον υπεύθυνο καταστήματος για τυχόν έναρξη συνεργασίας με τη MIELE. Στο πλαίσιο αυτό, το στέλεχος της MIELE αναφέρεται στην πρακτική της MIELE για τη διατήρηση των τιμών σε συγκεκριμένο επίπεδο, παραθέτοντας τον ακόλουθο διάλογο: «*Μου είπε πως παλαιότερα είχε συνεργασία με τη Miele αλλά τον ενόχλησε το [...] στον Πειραιά καθώς σπάει τιμές σε επίπεδα που δεν μπορεί να ανταγωνιστεί. Του είπα πως αυτό έχει σταματήσει και είμαστε πολύ αυστηροί στην τήρηση των τιμών*» (30.03.2022).

67. Τον Απρίλιο 2022, η MIELE προχώρησε σε αύξηση λιανικών τιμών, οπότε και τα στελέχη της προέβησαν σε ενέργειες παρακολούθησης, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι πελάτες έχουν αυξήσει/διορθώσει τις τιμές τους και ότι δεν αποκλίνουν από τις νέες καθορισθείσες - προτεινόμενες τιμές. Συγκεκριμένα:

- i. Σε εσωτερική αλληλογραφία, με θέμα «New price list as of tomorrow» γίνεται αναφορά στο ότι ο νέος τιμοκατάλογος θα πρέπει να υπάρχει στην αγορά «*από αύριο*». Ο προϊστάμενος της MIELE ζητά από τα στελέχη της ομάδας του: α) να το υπενθυμίσουν στους συνεργάτες τους, και β) να πραγματοποιήσουν έναν γρήγορο έλεγχο ότι πράγματι εφαρμόστηκαν οι τιμές (31.03.2022).
- ii. Σε μήνυμα από στέλεχος της MIELE προς μη εμφανείς παραλήπτες (πιθανώς προς λιανοπωλητές), με θέμα «Miele - NEOΣ ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ 01.04.2022», το εν λόγω στέλεχος ενημερώνει ότι συνημμένα θα βρουν τον νέο τιμοκατάλογο της MIELE, ο οποίος τίθεται σε ισχύ από 01.04.2022. Παρότι επισημαίνει ότι οι τιμές που αναγράφονται είναι προτεινόμενες (Π.Τ.Λ.), εντέλει αιτείται από τους ως άνω παραλήπτες τη διόρθωση των τιμών τόσο στα φυσικά, όσο και στα διαδικτυακά καταστήματά τους, λέγοντας «*Παρακαλώ να διορθώσετε τις ΠΤΛ τιμές που έχετε στις εκθέσεις σας και στα sites σας*» (01.04.2022).
- iii. Σε εσωτερική αλληλογραφία, με θέμα «RE: New price list as of tomorrow», ζητείται από τα στελέχη της MIELE να γίνει ένα «*follow-up*» με τους πελάτες τους, προκειμένου να

⁸⁴ Από τα στοιχεία του φακέλου, δεν προκύπτει τί αποφασίστηκε εν τέλει ως προς αυτό.

ταυτοποιηθούν οι πελάτες που ακολουθούν ή μη τις νέες τιμές, με ονομαστική αναφορά και σε τρεις σημαντικές αλυσίδες καταστημάτων λιανικής (01.04.2022).

68. Εσωτερική αλληλογραφία, με θέμα «TIMEΣ SKROUTZ.GR», στην οποία στέλεχος της MIELE αναφέρει ότι το Σάββατο δέχτηκε έντονα παράπονα από πελάτες για τιμές στην επιγραμμική πλατφόρμα skroutz.gr του πλυντήριου ρούχων WW1860 και του στεγνωτήριου ρούχων TWF760WP. Στη συνέχεια, ζητά από λοιπά στελέχη της εταιρείας να επικοινωνήσουν με τα αντίστοιχα καταστήματα, ώστε τα τελευταία να διορθώσουν τις τιμές τους, λέγοντας «Μπορούμε να επικοινωνήσουμε με τα αντίστοιχα καταστήματα να διορθώσουν τις τιμές τους.» (18.04.2022).

69. Αλληλογραφία μεταξύ του υπευθύνου πωλήσεων της Miele και λιανοπωλητή, με θέμα «Εκπτώσεις», στην οποία ο τελευταίος: α) ενημερώνει ότι ειδικά μετά την αλλαγή τιμοκαταλόγου τον Απρίλιο 2022 παρατηρούνται υψηλές εκπτώσεις από άλλους λιανεμπόρους. Ενδεικτικά, αναφέρει δύο περιπτώσεις: ένα στεγνωτήριο στο [...] που πωλείται 1.040 αντί για 1.299€, ήτοι περίπου 260€ χαμηλότερα, και ένα πλυντοστεγνωτήριο που πωλείται 1.850€ αντί για 2.150€, ήτοι περίπου 300€ χαμηλότερα, β) ζητά από τα στελέχη της εταιρείας να παρακολουθήσουν «την εξέλιξη τιμής στο Skroutz στους συγκεκριμένους κωδικούς (και όχι μόνο)» και να επικοινωνήσουν με τους αντίστοιχους λιανοπωλητές, ώστε να διορθώσουν τις τιμές τους (06.06.2022).

70. Λιανοπωλητής ([...])— σημαντικός πελάτης της MIELE, σε μήνυμα προς στελέχη της Εταιρείας, με θέμα «Τιμές Miele στα E-Shops» (21.06.2022), διαμαρτύρεται για τις χαμηλές τιμές λιανικής (από 6% - 21% χαμηλότερες από την αντίστοιχες τιμές τιμοκαταλόγου) συγκεκριμένων 7 προϊόντων στο διαδίκτυο σε 4 πελάτες και αιτείται είτε έλεγχο/άνοδο τιμών των άλλων 4 λιανοπωλητών είτε αύξηση των δικών του παροχών (εκπτώσεων), αναφέροντας συγκεκριμένα «μια λύση θα πρέπει να βρεθεί σύντομα (ή να δεσμευτούμε πως θα βρεθεί), καθώς οι συγκεκριμένες πρακτικές αποτελούν εμπόδιο στην ανάπτυξη της συνεργασίας μας. Στην πραγματικότητα θα πρέπει να ελεγχθούν από την πλευρά σας οι τιμές που κάνουν οι πελάτες σας στο Internet ή να αυξηθεί η έκπτωση της συμφωνίας μας, ώστε να μπορούμε να είμαστε ανταγωνιστικοί.». Με αφορμή αυτό το μήνυμα, ακολουθούν 4 μηνύματα εσωτερικής αλληλογραφίας μεταξύ στελεχών της MIELE, τα οποία εκτιμάται ότι διαφέρουν μεταξύ τους ως προς το ύφος/περιεχόμενο:

a. Σε μήνυμά του, στέλεχος της Εταιρείας, υπεύθυνο για τον εν λόγω πελάτη (Account Manager), δρομολογεί τη διόρθωση των τιμών, λέγοντας: «Θα μιλήσω με την υπόλοιπη ομάδα και θα κάνουμε check στους κωδικούς που αναφέρει για να διορθωθούν!» (21.06.2022).

b. Σε μήνυμά του ο Γενικός Διευθυντής ζητά να απαντήσουν άμεσα στον λιανέμπορο και να δρομολογηθούν άμεσα ενέργειες για την επίλυση του θέματος, αναφέροντας μεταξύ άλλων: «Είναι κρίσιμο όχι μόνο να δώσουμε αλλά και να εξασφαλίσουμε μια άκρως ικανοποιητική απάντηση στους συνεργάτες μας που θα βοηθήσει να ενισχύσουμε ακόμα περισσότερο την αρχή μιας πραγματικά στρατηγικής συνεργασίας...». Ακολούθως, αναφέρει τί πρέπει να γίνει ανάλογα με το αν οι λιανέμποροι που έχουν τις χαμηλές τιμές είναι μέλη ή όχι του δικτύου επιλεκτικής διανομής, λέγοντας: «Αν δεν είναι δικοί μας πελάτες με υπογεγραμμένο SDS ..., πρέπει

να δράσουμε αποτελεσματικά αμεσότητα (...εξώδικο κτλ). Αν είναι, θα πρέπει να τους υπενθυμίσουμε τους συμφωνημένους όρους συνεργασίας και τη ανάγκη προστασίας των καταναλωτών Miele και του ιδιαίτερα υψηλού επιπέδου στάνταρ εξυπηρέτησής μας» και απευθύνεται στον Account Manager λέγοντας: «Μπορείς...να μοιραστείς μια ενημέρωση για το που βρισκόμαστε και πότε θα απαντήσουμε...? ... θα πρότεινα να έχουμε ένα γενικό κανόνα να απαντάμε σε γραπτές επικοινωνίες συνεργατών μας εντός ωρών – λίγων ημερών. Ακόμα και όταν χρειαζόμαστε περισσότερο χρόνο για να δρομολογήσουμε πιθανές ενέργειες. Είναι απαραίτητο να αποδεικνύουμε έμπρακτα, πάντα και παντού, πόσο τιμούμε τις στρατηγικές μας συνεργασίες...» (24.06.2022).

c. Σε απάντηση προς τον Γενικό Διευθυντή άλλο στέλεχος της εταιρείας αναφέρει ότι μέρος του μηνύματος του λιανοπωλητή (και συγκεκριμένα αυτό που παραπέμπει σε έλεγχο τιμών) μπορεί να «παρερμηνευθεί» και ως εκ τούτου προτείνει να γίνει προφορική επικοινωνία προς τον λιανοπωλητή, η δε γραπτή επικοινωνία πρέπει να τονίζει «ότι δεν μπορούμε να κάνουμε οποιονδήποτε έλεγχο στις τιμές της αγοράς.» (24.06.2022).

d. Σε συνέχεια του ανωτέρω, ο Γενικός Διευθυντής επανέρχεται με νεότερο μήνυμα (σε διαφορετική γλώσσα, στα αγγλικά πλέον) τονίζοντας ότι η MIELE: α) δεν δύναται ούτε επιθυμεί να επηρεάσει τις λιανικές τιμές μεταπώλησης, οι οποίες είναι πάντα στη διακριτική ευχέρεια των συνεργατών της και β) επιθυμεί/θέλει να εξασφαλίσει τη συμμόρφωση με τους όρους της σύμβασης επιλεκτικής διανομής, με σκοπό την προστασία του brand από συνεργάτες και μη (24.06.2022)⁸⁵.

71. Εσωτερικό έγγραφο, στο οποίο στέλεχος της Εταιρείας περιγράφει επισκέψεις του σε κατάστημα λιανοπωλητή ([...]), με το οποίο η συνεργασία/υπογραφή σύμβασης SDS [...]. Ειδικά για την από 24.06.2022 επίσκεψή του και τη συνομιλία του με τον λιανοπωλητή ως προς την εκ νέου διόρθωση των πολύ χαμηλών τιμών του στο διαδίκτυο αναφέρει: «... Τον είπα να διορθώσει τις τιμές στο internet γιατί είναι πολύ χαμηλές παρόλο που τις είχε διορθώσει λίγο πριν μερικές εβδομάδες... » (24.06.2022)⁸⁶.

VI.2 ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

72. Από τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης προκύπτει ότι η Εταιρεία προέβη σε πρακτική καθορισμού τιμών μεταπώλησης⁸⁷ στο πλαίσιο κάθετης σύμπραξης με το δίκτυο διανομής της⁸⁸, κατά παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, μέσω συχνής παρακολούθησης των τιμών λιανικής και οχλήσεων των

⁸⁵ Τα ανωτέρω επικοινωνούνται την ίδια μέρα και στον λιανοπωλητή.

⁸⁶ Στα στοιχεία του φακέλου περιλαμβάνονται επιπλέον εσωτερικά έγγραφα και μηνύματα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, τα οποία καταδεικνύουν τη συχνή παρακολούθηση των διαδικτυακών κυρίως τιμών, καθώς και τις συνέπειες τυχόν χαμηλών τιμών για την εταιρεία, χωρίς ωστόσο να προκύπτει ότι ακολούθησαν συγκεκριμένες ενέργειες – επόμενα βήματα, όπως π.χ. επικοινωνία με τον λιανέμπορο για τη διόρθωση των τιμών. Ενδεικτικά, τέτοια έγγραφα/μηνύματα είναι τα εξής: [...].

⁸⁷ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, παρ. 185 επ.

⁸⁸ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές, ο.π., παρ. 10, αναφορικά με την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των κάθετων συμφωνιών.

λιανοπωλητών να διορθώσουν τις τιμές τους, με τις οποίες οι λιανοπωλητές συμμορφώνονταν. Η κάθετη σύμπραξη διήρκεσε από την 17.07.2021 έως την 24.06.2022.

73. Ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης, άμεσος ή έμμεσος, θεωρείται κατά πάγια νομολογία από τη φύση του ως ικανός να επιφέρει αντίκτυπο στη σχετική αγορά καθώς, όπως προαναφέρθηκε⁸⁹, μπορεί να αμβλύνει τον ανταγωνισμό μεταξύ μεταπωλητών, περιορίζοντας τον ενδοσηματικό ανταγωνισμό τιμών, ενώ λειτουργεί ως αντικίνητρο για την μείωση των τιμών πώλησης για το συγκεκριμένο προϊόν ⁹⁰. Συνεπώς, συνιστά εξ αντικειμένου κάθετο περιορισμό του ανταγωνισμού.⁹¹

74. Η εν λόγω σύμπραξη δεν δύναται να τύχει της ομαδικής απαλλαγής του άρθρου 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/720, δεδομένου ότι συνιστά κάθετο περιορισμό του άρθρου 4 του Κανονισμού («Περιορισμοί που οδηγούν στην άρση του ευεργετήματος της απαλλαγής κατά κατηγορία - περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας»)⁹², ούτε ατομικής απαλλαγής κατά τα προβλεπόμενα στα άρθρα 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ, καθότι δεν πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις.

75. Συναφώς, η MIELE εκούσια και ανεπιφύλακτα αποδέχεται και αναγνωρίζει ότι προέβη σε πρακτική καθορισμού ελάχιστων τιμών στην αγορά εισαγωγής, χονδρικής και λιανικής εμπορίας μεγάλων/λευκών οικιακών ηλεκτρικών συσκευών εντός της ελληνικής επικράτειας, κατά παράβαση των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, σύμφωνα με τα ανωτέρω αναλυτικώς περιγραφόμενα⁹³. Περαιτέρω, συνομολογεί την προαναφερθείσα φύση και τον νομικό χαρακτηρισμό της αποδιδόμενης παράβασης των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ και ότι η εξεταζόμενη πρακτική δεν πληροί τις προϋποθέσεις απαλλαγής που προβλέπονται στους οικείους Κανονισμούς (ΕΕ) 2022/720 και 330/2010, ως πρακτική καθορισμού ελάχιστων τιμών μεταπώλησης, αλλά ούτε και ατομικής εξαίρεσης κατ'εφαρμογή των οικείων περί ανταγωνισμού διατάξεων.

VII. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ

VII.1 ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ- ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΥΨΟΥΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

76. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 1 του ν. 3959/2011, ως τροποποιήθηκε και ισχύει, εφόσον η ΕΑ μετά από σχετική έρευνα διαπιστώσει παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του ιδίου νόμου, μπορεί με απόφασή της να υποχρεώσει τις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που υπέπεσαν στην παράβαση να παύσουν αυτή και να την παραλείπουν στο μέλλον ή/και να τους

⁸⁹ Βλ. ανωτέρω ενότητα V.6 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία (ενδεικτικά, ΕΑ 760/2021 περί καθορισμού τιμών μεταπώλησης ή/ και ελάχιστων διαφημιζόμενων τιμών στην αγορά συστημάτων ψύξης-θέρμανσης, παρ 152 επ. με παραπομπές σε σχετικές αποφάσεις του βρετανικού Office of Fair Trading - προκατόχου της βρετανικής αρχής ανταγωνισμού CMA. Πρβλ. ΔΕΕ C-211/22, *Super Bock*, σκ. 34 επ.).

⁹⁰ Εξάλλου, οι άμεσοι ή έμμεσοι τρόποι για την εφαρμογή του καθορισμού τιμών μεταπώλησης μπορούν να γίνουν πιο αποτελεσματικοί, όταν συνδυαστούν με τη λήψη μέτρων για τον εντοπισμό διανομέων που εφαρμόζουν μειωμένες τιμές. Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές, ό.π., παρ. 190.

⁹¹ Εκτιμάται ότι η φύση και το περιεχόμενο των στοιχείων του φακέλου της παρούσας υπόθεσης, καθώς και το συναφές οικονομικό και νομικό πλαίσιο (βλ. και ανωτέρω παρ. 47 επ.), συνάδουν με τον χαρακτηρισμό της πρακτικής του καθορισμού τιμών μεταπώλησης ως εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού.

⁹² Ούτε του άρθρου 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 330/2010 για τον ίδιο ως άνω λόγο και συνεπώς δεν εμπίπτει στις μεταβατικές διατάξεις του Κανονισμού 2022/720.

⁹³ Βλ. ανωτέρω ενότητα VI.

επιβάλει πρόστιμο κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 25B του ν. 3959/2011. Κατά την ισχύουσα διάταξη του άρθρου 25 Β παρ.1 του ν. 3959/2011, το πρόστιμο μπορεί να ανέλθει μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών της επιχείρησης κατά την προηγούμενη της έκδοσης της απόφασης χρήση⁹⁴. Ανάλογες διατάξεις ισχύουν και στο ενωσιακό δίκαιο⁹⁵.

77. Σύμφωνα με το άρθρο 25B παρ. 1α του ν. 3959/2011, για τον καθορισμό του προστίμου λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα, η διάρκεια, η γεωγραφική έκταση της παράβασης και το είδος της συμμετοχής της συγκεκριμένης επιχείρησης στην παράβαση. Εφόσον είναι δυνατόν να υπολογιστεί το ύψος του οικονομικού οφέλους της επιχείρησης από την παράβαση, το ύψος του επιβαλλόμενου προστίμου δεν μπορεί να είναι μικρότερο από αυτό, ακόμα και αν υπερβαίνει το ποσοστό που ορίζεται στο πρώτο εδάφιο. Η διατύπωση της συγκεκριμένης διάταξης είναι ίδια με την προγενέστερη του άρθρου 25 παρ. 2 υπό στ. α του ν. 3959/2011.

78. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει την αρμοδιότητα επιβολής κυρώσεων για αντι-ανταγωνιστικές συμφωνίες/εναρμονισμένες πρακτικές επιχειρήσεων, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 2 περ. α) και δ) του ν. 3959/2011, ως ισχύει⁹⁶. Βάσει των αρχών που διέπουν τη διαχρονική εφαρμογή του δικαίου, καθώς και βάσει των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, εφαρμοστέες είναι οι διατάξεις ουσιαστικού δικαίου, οι οποίες ίσχυαν κατά το χρόνο επελεύσεως των γεγονότων που συνιστούν την παράβαση, χωρίς να έχει σημασία ο χρόνος κατά τον οποίο εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις και επιβάλλονται οι σχετικές κυρώσεις⁹⁷.

79. Σύμφωνα με την παρ. 5 της από 07.07.2022 Ανακοίνωσης της ΕΑ - Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων δυνάμει των άρθρων 25 και 25B του ν. 3959/2011, όπως ισχύει («Ανακοίνωση προστίμων»), η ΕΑ «...καθορίζει το βασικό ποσό προστίμου για κάθε εμπλεκόμενη επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα, τη διάρκεια, τη γεωγραφική έκταση της παράβασης, καθώς και τη διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση έκαστου εμπλεκόμενου μέρους... εφόσον το κρίνει σκόπιμο, αναπροσαρμόζει (προσαναζάνει ή μειώνει) το βασικό ποσό, ανάλογα με το εάν συντρέχουν αντίστοιχα επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις». Ειδικότερα, το βασικό ποσό του προστίμου, κριτήρια καθορισμού του οποίου αποτελούν η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης, προκύπτει ως εξής: α) ορίζεται ποσοστό μέχρι 30% επί των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης από προϊόντα ή υπηρεσίες που αφορά η παράβαση

⁹⁴ Σύμφωνα με τη προϊσχύουσα διάταξη του άρθρου 25 παρ. 2 α) του ν. 3959/2011 προβλέπεται ότι: «Το πρόστιμο που επιβάλλεται ή επιβάλλεται κατά την περίπτωση δ', ε' και στ' της παραγράφου 1 μπορεί να φτάνει μέχρι ποσοστού δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης της χρήσης κατά την οποία έπαιξε η παράβαση ή, αν αυτή συνεχίζεται μέχρι την έκδοση της απόφασης, της προηγούμενης της έκδοσης της απόφασης χρήσης...». Ωστόσο ο τρόπος υπολογισμού στην παρούσα περίπτωση δεν επηρεάζει το τελικό αποτέλεσμα.

⁹⁵ Βλ. Κανονισμό (ΕΚ) 1/2003, ό.π., άρθρο 5 αναφορικά με τις εξουσίες των αρχών ανταγωνισμού των κρατών-μελών για την επιβολή προστίμων, καθώς και άρθρο 23 αναφορικά με τις αντίστοιχες εξουσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

⁹⁶ Βλ. και ΔΕΕ C-201/09 και C-216/09, *ArcelorMittal Luxembourg SA* κατά *Επιτροπής*, όπου στη σκ. 54 αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι «...η νομική βάση με την οποία παρέχεται στο θεσμικό όργανο της Ένωσης η εξουσία εκδόσεως πράξεως πρέπει να ισχύει κατά τον χρόνο εκδόσεως της πράξεως αυτής».

⁹⁷ Βλ. ΔΕΕ C-201/09 και C-216/09, ό.π., σκ. 67-71.

βάσει των προαναφερθέντων κριτηρίων (π.χ. σοβαρότητα κλπ.) και β) το ποσοστό αυτό υπολογίζεται επί των ως άνω εσόδων για κάθε έτος της παράβασης αθροιστικά⁹⁸.

80. Προκειμένου να αξιολογηθεί η σοβαρότητα της παράβασης, η ΕΑ λαμβάνει υπόψη ιδίως το είδος της παράβασης, τα αντι-ανταγωνιστικά αποτελέσματα που προκλήθηκαν ή απειλήθηκε να προκληθούν στην αγορά, το ειδικό βάρος κάθε επιχείρησης στην παράβαση, το οικονομικό όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν οι παραβάτες, την οικονομική δύναμη των εμπλεκομένων στη σχετική αγορά, καθώς και την έκταση της γεωγραφικής αγοράς⁹⁹.

81. Για να υπολογισθεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, πρέπει να εξακριβώνεται η περίοδος κατά την οποία έλαβε χώρα η σύμπραξη, ήτοι η περίοδος από την ημερομηνία σύναψής της μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσε να ισχύει¹⁰⁰. Η παράβαση διαρκεί όσο εξακολουθεί να υφίσταται ο περιορισμός του ανταγωνισμού που προκύπτει από τη συγκεκριμένη συμπεριφορά¹⁰¹. Προκειμένου να αποδείξει μία συμμετέχουσα στη σύμπραξη επιχείρηση ότι έθεσε τέρμα στη συμμετοχή της πρέπει να παρέχει επαρκείς αποδείξεις περί απόσυρσης ή αποστασιοποίησης ή έστω περί καταγγελίας της παράνομης συμπεριφοράς¹⁰².

82. Το βασικό ποσό του προστίμου μπορεί να προσαυξάνεται ή να μειώνεται αναλόγως εάν συντρέχουν επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις¹⁰³. Το τελικό ποσό του προστίμου, το οποίο προκύπτει κατόπιν της προσαύξησης ή της μείωσης του βασικού ποσού του προστίμου, δεν μπορεί να υπερβαίνει το προαναφερόμενο ποσοστό του 10% του συνολικού κύκλου εργασιών που ορίζει το άρθρο 25B του ν. 3959/2011.

83. Η ΕΑ έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια (εντός του κατά νόμο ανώτατου ορίου) κατά τη συγκεκριμενοποίηση του εκάστοτε επιβληθησομένου προστίμου, προκειμένου να διασφαλίζεται με επάρκεια το αποτρεπτικό του αποτέλεσμα¹⁰⁴. Πράγματι η αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού προϋποθέτει ότι η εκάστοτε Αρχή Ανταγωνισμού μπορεί οποτεδήποτε να προσαρμόζει το ύψος των προστίμων στις ανάγκες της πολιτικής αυτής¹⁰⁵. Συναφώς, η ανάγκη εξασφάλισης του αρκούντως αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου επιβάλλει την κατάλληλη προσαρμογή του ύψους του, ώστε να λαμβάνεται υπόψη ο επιδιωκόμενος αντίκτυπος στην επιχείρηση στην οποία επιβάλλεται, τούτο δε προκειμένου το πρόστιμο να μην είναι αμελητέο ή υπερβολικά υψηλό, ιδίως σε σχέση με την οικονομική

⁹⁸ Βλ. Ανακοίνωση προστίμων, παρ. 6.

⁹⁹ Ο.π., παρ. 8.

¹⁰⁰ Βλ. ΠΕΚΤ-49 έως Τ-51/02, *Brasserie nationale* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 185.

¹⁰¹ ΔΕΕ C-450/19, *Kilpailu- ja kuluttajavirasto*, σκ. 34.

¹⁰² Βλ. ενδεικτικά ΠΕΚ Τ-62/02, *Union Pigments* κατά Επιτροπής, σκ. 42, και την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 20.12.2001, υπόθεση COMP/E-1/36.212 (αυτογραφικό χαρτί), σκ. 261.

¹⁰³ Βλ. Ανακοίνωση προστίμων, παρ. 14-15.

¹⁰⁴ Βλ. Ανακοίνωση προστίμων, παρ. 2 και 3, καθώς και ΕΑ 563/2013, σκ. 332, υποσ. 607 με παραπομπή σε εθνική και ενωσιακή νομολογία.

¹⁰⁵ Βλ. ΕΑ 563/2013, σκ. 332, υποσ. 608 με παραπομπή σε ενωσιακή νομολογία.

δυνατότητά της, σύμφωνα με τις επιταγές αφενός της εξασφάλισης της αποτελεσματικότητας του προστίμου και αφετέρου της αρχής της αναλογικότητας¹⁰⁶.

84. Τέλος, η ΕΑ με την έκδοση απόφασης για τη διευθέτηση της διαφοράς κατ' απλοποιημένη διαδικασία μειώνει κατά 15% το ύψος του προστίμου που θα επέβαλε σε περίπτωση μη διευθέτησης, σύμφωνα με το άρθρο 25B του ν. 3959/2011 και την προαναφερόμενη από 07.07.2022 Ανακοίνωσή της¹⁰⁷.

VII.2 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

VII.2.1 Ο προσδιορισμός της βάσης του προστίμου

85. Στην παρούσα υπόθεση, ως βάση για τον υπολογισμό του προτεινόμενου προστίμου για την παραβατική πρακτική της εταιρείας, λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε η εμπλεκόμενη στη σχετική αγορά μεγάλων/λευκών οικιακών συσκευών, σε επίπεδο χονδρικής πώλησης, στην ελληνική επικράτεια κατ' έτος και για όλη τη χρονική περίοδο συμμετοχής της στη διαπιστούμενη παράβαση. Συνεπώς, η βάση υπολογισμού του προστίμου σε ευρώ έχει ως εξής:

Πίνακας 1: Βάση υπολογισμού του προστίμου (€)

	Κύκλος εργασιών στις λευκές συσκευές	Βάση υπολογισμού προστίμου
Έτη 2021-2022 ¹⁰⁸	[...]	[...]

VII.2.1.1 Εφαρμογή των κριτηρίων για τον καθορισμό του προστίμου

86. Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, συνεκτιμώνται μια σειρά από παράγοντες που σχετίζονται, πρωτίστως, με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης. Εν προκειμένω, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, προκύπτουν τα ακόλουθα:

Σοβαρότητα των παραβάσεων

87. Η εταιρεία¹⁰⁹ προέβη σε καθορισμό τιμών μεταπώλησης στα καταστήματα λιανικής πώλησης με τα οποία συνεργάζεται, πρακτική που περιλαμβάνεται στους ιδιαίτερα σοβαρούς

¹⁰⁶ Βλ. ΓενΔΕΕ Τ-352/09, *Novácke chemické zánody a.s. κατά Επιτροπής*, σκ. 46 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

¹⁰⁷ Βλ. ΕΑ 790/2022, σκ. 3 και 43.

¹⁰⁸ Για τα έτη έναρξης και λήξης της παράβασης, υπολογίζονται μόνο οι πωλήσεις που πραγματοποίησε η εταιρεία στη σχετική αγορά για τους μήνες παράβασης. Βλ., σχετικά, Ανακοίνωση προστίμων, παρ. 10.

¹⁰⁹ Η MIELE στην ΠΔΔ της αναφέρει ότι : α) Η Εταιρεία δεν έδρασε με ειδική και περιοριστική του ανταγωνισμού πρόθεση, β) Η Εταιρεία δεν χρησιμοποίησε μέσα τιμωρητικού χαρακτήρα έναντι των εμπόρων λιανικής (π.χ. εκφοβισμούς, κυρώσεις ή άλλα σχετικά μέτρα εξαναγκασμού), γ) Η Εταιρεία εμφανίζεται να λειτουργεί σε πλείστες περιπτώσεις προς διαχείριση των πιέσεων και παραπόνων που δεχόταν από τους συνεργάτες-εμπόρους λιανικής, οι οποίοι, όπως εκτίθεται και ανωτέρω, απέστειλαν στην Εταιρεία συνεχείς ενημερώσεις για τις χαμηλότερες τιμές που εμφάνιζαν άλλοι έμποροι λιανικής, ιδίως σε επιγραμμικές πλατφόρμες, ζητώντας από την Εταιρεία να τους επιβάλλει τη συμμόρφωση με την τιμολογιακή πολιτική της, δ) Στις συμβάσεις διανομής της Εταιρείας δεν συμπεριλαμβάνονταν συμβατικοί όροι που να περιορίζουν την ευχέρεια των συνεργατών της/μεταπωλητών να καθορίζουν την τιμολογιακή πολιτική τους και ε) Από τα στοιχεία του φακέλου καταδεικνύεται ότι σε μεμονωμένες περιπτώσεις ανώτερα στελέχη της διοίκησης της Εταιρείας αρνούνται τόσο σε εσωτερικές αλληλογραφίες όσο και σε αλληλογραφίες με λιανοπωλητές, να προβούν σε οποιαδήποτε παρέμβαση στην τιμολογιακή πολιτική των λιανοπωλητών και επισημαίνουν ότι η τιμολόγηση είναι στην

περιορισμούς του ανταγωνισμού κατά την κείμενη νομοθεσία και νομολογία. Μέσω των πρακτικών της, η ερευνώμενη περιόρισε τη δυνατότητα των λιανοπωλητών της να καθορίζουν ανεξάρτητα την τιμή πώλησης των προϊόντων. Επιπλέον, η εταιρεία προέβη σε όχληση λιανοπωλητών που απέκλιναν από τις προκαθορισμένες τιμές, προκειμένου να επιτευχθεί η συμμόρφωσή τους. Ως προς τον αντίκτυπο στην αγορά, επισημαίνεται ότι ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης ως εξ αντικείμενου ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμός του ανταγωνισμού θεωρείται από τη φύση του ως ικανός να επιφέρει αντίκτυπο στη σχετική αγορά, καθώς αμβλύνει τον ανταγωνισμό μεταξύ μεταπωλητών, καταργώντας τον ενδοσηματικό ανταγωνισμό τιμών, ενώ λειτουργεί ως αντικίνητρο για την μείωση των τιμών πώλησης για το συγκεκριμένο προϊόν¹¹⁰. Επιπλέον εκτιμάται ότι αναπτύχθηκαν αντι-ανταγωνιστικά αποτελέσματα, καθώς ο καθορισμός τιμών εφαρμόστηκε στην πράξη.

88. Η MIELE είναι ιδιαίτερα γνωστή στην ελληνική αγορά για τις μεγάλες/λευκές συσκευές της (αλλά και για [...]). Δέον ληφθεί υπόψιν ότι το μερίδιο αγοράς της στο σύνολο της σχετικής αγοράς μεγάλων/λευκών συσκευών είναι [...]¹¹¹. Σε κάθε περίπτωση, η εταιρεία διέθετε μεγαλύτερη ισχύ έναντι των λιανοπωλητών-μελών του δικτύου της, γεγονός που της επέτρεπε να επιβάλλει την πολιτική της ως προς τις τιμές πώλησης, [...]. Κατά συνέπεια ενδείκνυται η επιβολή τυχόν προστίμου μόνο στην εταιρεία MIELE και όχι στα λοιπά μέλη του δικτύου¹¹². Η παράβαση αφορά στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, καταλαμβάνοντας συνεπώς σημαντική γεωγραφική έκταση. Τέλος, από τα στοιχεία του φακέλου δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί το εύρος του οικονομικού οφέλους που αποκόμισε ή επιδίωξε να αποκομίσει η εμπλεκόμενη επιχείρηση.

Διάρκεια των παραβάσεων

89. Για να υπολογιστεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, πρέπει να εξακριβώνεται η περίοδος ύπαρξης αυτής. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα στην ενότητα VI, η διάρκεια της παράβασης της MIELE άρχεται στις **17.07.2021** και λήγει στις **24.06.2022**.

VII.2.1.2 Υπολογισμός του προστίμου

Υπολογισμός Βασικού Προστίμου

90. Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια, το βασικό ποσό προστίμου για τη διαπιστωθείσα κατά τα ανωτέρω παράβαση προσδιορίζεται σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 2: Βασικό ποσό προστίμου (€)

διακριτική ευχέρεια αυτών. Στο τελευταίο αυτό σημείο, η MIELE παραπέμπει στην αλληλογραφία Ιουνίου 2022 (βλ. ανωτέρω παρ. 70)

¹¹⁰ Βλ. αναλυτικά ανωτέρω Ενότητα V.

¹¹¹ Βλ. ανωτέρω παρ. 9.

¹¹² Βλ. αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις υποθέσεις AT. 40181, AT. 40182, AT. 40428, AT. 40465 και AT. 40469 αναφορικά με καθορισμό τιμών μεταπώλησης (RPM) των διαδικτυακών καταστημάτων για προϊόντα με σήματα GUESS, PHILIPS, PIONEER, ASUS κλπ. Βλ. επίσης αποφάσεις της Βρετανικής ΑΑ (CMA) της 16.5.2016 αναφορικά με πρακτικές διαδικτυακού RPM στον κλάδο των αξεσουάρ μπάνιου (υπόθεση CE 9857/14) και της γαλλικής ΑΑ (FCA) της 22.7.2021 (υπόθεση 21-D-20) αναφορικά με πρακτικές RPM στον κλάδο των διαδικτυακών πωλήσεων οπτικών.

Εταιρεία	Βάση υπολογισμού προστίμου	Ποσοστό προστίμου	Βασικό ποσό προστίμου
MIELE	[...]	[...]	[...]

Εφαρμογή Ανώτατου Ορίου 10%

91. Εν προκειμένω, το υπολογισθέν πρόστιμο δεν υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο, ήτοι 10% του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης (βλ. ανωτέρω παρ. 3) σύμφωνα με το άρ. 25B παρ. 1 του ν. 3959/2011, οπότε το βασικό ποσό προστίμου δεν μεταβάλλεται.

Εφαρμογή διαδικασίας διευθέτησης διαφορών ως προς την μείωση του προστίμου

92. Εν προκειμένω, εντός προθεσμίας δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης η εμπλεκόμενη επιβεβαίωσε με σχετική δήλωσή της, ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι η Εισήγηση απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε. Κατά συνέπεια, το τελικό ποσό του προστίμου πρέπει να μειωθεί κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας¹¹³. Ως εκ τούτου, το τελικό πρόστιμο διαμορφώνεται ως ακολούθως:

**Πίνακας 3: Τελικό ποσό προστίμου (€)
μετά τη μείωση κατ' εφαρμογή της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών**

Εταιρεία	Βασικό ποσό προστίμου	Ποσοστό μείωσης λόγω διευθέτησης	Τελικό ποσό προστίμου μετά τη μείωση λόγω διευθέτησης
MIELE	[...]	15%	46.160

93. Κατόπιν των ανωτέρω, το επιβλητέο στην εταιρεία MIELE πρόστιμο μετά και την μείωση διευθέτησης διαμορφώνεται σε **46.160 €** για τη συμμετοχή της σε κάθετη σύμπραξη, κατά τα ανωτέρω αναλυτικώς περιγραφέντα. Η εταιρεία έχει αποδεχθεί την επιβολή προστίμου, το οποίο δεν θα υπερβαίνει το ως άνω ποσό.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Ολομέλεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού αποφάσισε, ομοφώνως και σε φανερή ψηφοφορία, τα ακόλουθα :

Διαπιστώνει ότι η εταιρεία ΜΗΛΕ-ΕΛΛΑΣ παραβίασε, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στο ως άνω σκεπτικό, τα άρθρα 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ λόγω της συμμετοχής της σε απαγορευμένες κάθετες συμπράξεις δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικά, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών, περιγράφησαν ανωτέρω.

¹¹³ Βλ. ΕΑ 790/2022 σκ. 37.

Υποχρεώνει την εταιρεία ΜΗΛΕ-ΕΛΛΑΣ να παύσει, εφόσον δεν το έχει ήδη πράξει, και να παραλείπει στο μέλλον τη διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.

Επιβάλλει στην εταιρεία ΜΗΛΕ-ΕΛΛΑΣ συνολικό πρόστιμο Σαράντα Έξι Χιλιάδων Εκατόν Εξήντα (46.160) ευρώ για την τέλεση της διαπιστωθείσας στο ως άνω σκεπτικό παράβασης των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.

Η απόφαση εκδόθηκε την **18^η Ιουνίου 2024**.

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 27 παρ. 1 του ν. 3959/2011.

Η Πρόεδρος

Αϊριν – Έβελυν – Μικέλα – Μαίρη Σάρπ

Η Συντάκτης της Απόφασης

Χαρίκλεια Βλάχου

Η Γραμματέας

Ηλιάννα Κούτρα